

**ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО
ОТПАДЪЦИТЕ**

ОБЩИНА БОЙЧИНОВЦИ

2014 – 2020 г.

Програмата обхваща разделите:

ОСНОВНИ МЕРКИ И ЗАДАЧИ ЗА ПЕРИОДА НА ДЕЙСТВИЕ НА ПРОГРАМАТА

- Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъците
- Разделно събиране и увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци
- Подобряване на организацията по събиране и транспортиране на отпадъците
- Екологосъобразно обезвреждане на отпадъци
- Предотвратяване и намаляване на риска от стари замърсявания с отпадъци
- Правно регулиране на управлението на отпадъците и ускоряване прилагането на законодателството и политиката в областта
- Осигуряване на достатъчни и надеждни данни за отпадъците
- Укрепване на административния капацитет на общинската администрация
- Участие на обществеността

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

ФИНАНСОВ ПЛАН

ИНДИКАТОРИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ НА ПРОГРАМАТА

*ИЗГОТВЕНА ВЪВ ВРЪЗКА С ПРОГРАМАТА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
ЗА ПЕРИОДА 2014-2020 ГОДИНА*

(Приета с Решение № 352, пр. № 34/24.04.2014г.)

СЪДЪРЖАНИЕ

1	.....	4
2	ВЪВЕДЕНИЕ	5
1.1	Обхват на програмата	5
1.2	Принципи	5
1.3	Нормативна уредба	5
3	ОБЩИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ОБЩИНАТА	6
3.1	Географска характеристика на територията на общината	6
3.2	Административно-териториална характеристика.....	7
3.3	Социално-демографска характеристика	7
3.4	Икономическо развитие на общината. Стопански дейности.....	7
3.4.1	Развитие на икономиката – тенденции, процеси, проблеми.....	7
3.4.2	Стопански сектор	8
4	СЪЩЕСТВУВАЩО СЪСТОЯНИЕ И ПРАКТИКИ НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ	8
4.1	Данни за отпадъците	8
4.1.1	Битови отпадъци.....	8
4.1.2	Строителни отпадъци	9
4.1.3	Производствени и опасни отпадъци.....	9
4.2	Съществуващи практики за събиране и третиране на битовите отпадъци	9
4.2.1	Населени места, население.....	9
4.2.2	Обхват на системата на събиране и транспортиране на битови отпадъци.....	9
4.2.3	Фирми, изпълняващи дейността по събиране и транспортиране на битовите отпадъци.....	10
4.2.4	Използвана техника.....	10
4.2.5	Използвани съдове за събиране на битови отпадъци. Честота на извозване.	10
4.3	Разделно събиране на масово разпространени отпадъци и отпадъци за които има забрани и ограничения за депониране	11
4.4	Оползотворяване и обезвреждане на отпадъците	11
4.4.1	Депа, които не отговарят на нормативните изисквания.....	11
4.4.2	Регионално депо за битови отпадъци.....	11
4.5	Предотвратяване на риска от стари замърсявания	11
4.6	Строителни отпадъци	11
4.7	Производствени отпадъци.....	12
4.8	Администриране на дейностите по управление на отпадъците	12
5.	ОСНОВНИ МЕРКИ И ЗАДАЧИ ЗА ПЕРИОДА НА ДЕЙСТВИЕ НА ПРОГРАМАТА	12
5.1	Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъците.....	13
5.1.1	Икономически стимули за намаляване образуването на отпадъци.....	14
5.1.2	Популяризиране на схемите за „еко-маркировка” и повишаване на екологичното съзнание на купувачите	14
5.1.3	Контрол върху спазването на изискванията, въведени в наредбите за масово разпространени отпадъци.....	16
5.1.4	Контрол върху спазването на забраните за изхвърляне в общия отпадъчен поток на опасни домакински отпадъци.....	16

5.2	Разделно събиране и увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци.....	16
4.2.1	Отпадъци, за които се прилага принципът „замърсителят плаща”	17
5.2.2	Отпадъци, за които има забрани и ограничения за депониране.....	26
5.3	Подобряване на организацията по събиране и транспортиране на отпадъците ..	31
5.4	Екологосъобразно обезвреждане на отпадъци	36
5.4.1	Битови отпадъци и производствени отпадъци, които се обезвреждат съвместно с битовите	36
5.4.2	Строителни отпадъци	38
5.5	Предотвратяване и намаляване на риска от стари замърсявания с отпадъци	39
5.6	Правно регулиране на управлението на отпадъците и ускоряване прилагането на законодателството и политиката в областта.....	41
5.7	Осигуряване на достатъчни и надеждни данни за отпадъците.....	41
5.8	Укрепване на административния капацитет на общинската администрация	42
5.9	Участие на обществеността.....	42
6	ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ	44
7	ФИНАНСОВ ПЛАН	47
8	ИНДИКАТОРИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ НА ПРОГРАМАТА	48

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

БО	Битови отпадъци (на места в текста е използвано и съкращение за твърди битови отпадъци – ТБО)
ГПСОВ	Градска пречиствателна станция за отпадъчни води
ДБ	Държавен бюджет
ДО	Данъчна оценка
ЕС	Европейски съюз
ЗМДТ	Закон за местните данъци и такси
ЗМСМА	Закон за местната администрация и местното самоуправление
ЗОП	Закон за обществените поръчки
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИСПА/ISPA	Инструмент за структурни политики за предприсъединяване
(ИУ)ЕЕО	(Излязло от употреба) електрическо и електронно оборудване
(ИУ)МПС	(Излезли от употреба) моторни превозни средства
МЗГ	Министерство на земеделието и горите (до 18 юли 2007 г)
МЗП	Министерство на земеделието и продоволствието (след 18 юли 2007)
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
НСИ	Национален статистически институт
НФООС	Национален фонд за опазване на околната среда (сега е ПУДООС)
ОА	Общинска администрация
ОО	Организация по оползотворяване
ООС	Опазване на околната среда
ОП	Обществена поръчка
ОПУ(Д)О	Общинска програма за управление на (дейностите по) отпадъците
ПО	Производствени отпадъци
ПСО	Претоварна станция за отпадъци
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
РБ	Републикански бюджет
РД	Регионално депо
СО	Строителни отпадъци
ТБО	Такса за битови отпадъци
УО	Управление на отпадъците
УТ	Устройство на територията

2. ВЪВЕДЕНИЕ

Общинската програма за управление на отпадъците се изготвя във връзка изискванията на чл. 52 от Закона за управление на отпадъците.

1.1 Обхват на програмата

С оглед синхронизиране с мерките за регионално управление и настъпилите промени в националното законодателство Програмата включва:

- Оптимизиране на общинската система за събиране и транспортиране на битовите отпадъци;
- Предприемане на мерки за успешното въвеждане на системи за разделно събиране, финансирани и организирани от производителите и вносителите на продукти, от които се образуват масово разпространени отпадъци;
- Въвеждане на система за оползотворяване на биоразградими отпадъци;
- Въвеждане на система за събиране на опасни отпадъци от домакинствата;
- Въвеждане на регионална схема за транспорт на отпадъците до регионалното депо;
- Почистване на замърсени терени.

1.2 Принципи

При определянето и приоритизирането на мерките, заложените в програмата, се спазват основните принципи за управление на отпадъците, залегнали в международните правни актове, по които Р. България е страна, общата европейска и националната политика в тази област, както и основните принципи, на които се основава *Националната програма за управление на дейностите по отпадъците*:

- устойчиво развитие;
- предотвратяването и йерархия на управлението на отпадъците;
- превантивност - предимство на предотвратяването на замърсяване пред последващо отстраняване на вредите, причинени от него;
- самостоятелност при управление на отпадъците;
- най-добри налични техники, неизискващи прекомерни разходи;
- ”замърсителят плаща” и в частност “отговорност на производителя”;
- интегрирано управление на отпадъците;
- участие на обществеността.

1.3 Нормативна уредба

Мерките в настоящата програма са набелязани в съответствие с изискванията на действащото законодателство и изпълнението им следва да се съобрази с изискванията на следните нормативни актове:

1. Закон за опазване на околната среда
2. Закон за управление на отпадъците
3. Закон за устройство на територията
4. Закон за местните данъци и такси
5. Наредбата № 3 за класификацията на отпадъците
6. Наредба № 6 за условията и изискванията за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци

7. Наредба № 7 за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци
8. Наредба № 8 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци
9. Наредба № 9 за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за воденето на публичния регистър на закритите обекти и дейности
10. Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки
11. Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на отпадъците от производство на титанов диоксид
12. Наредба за реда и начина за внасянето, изнасянето и транзита на отпадъците и за случаите, в които се изисква банкова гаранция или застраховка
13. Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието
14. Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти
15. Наредба за изискванията за третиране на отпадъците от моторни превозни средства
16. Наредба за изискванията за пускане на пазара на батерии и акумулатори и за третиране и транспортиране на отпадъци от батерии и акумулатори
17. Наредба за изискванията за пускане на пазара на електрическо и електронно оборудване и третиране и транспортиране на отпадъци от електрическо и електронно оборудване
18. Наредба за условията, реда и методите за извършване на екологична оценка на планове и програми
19. Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда
20. Наредба за реда за извършване на търговска дейност с отпадъци от черни и цветни метали
21. Наредба за третиране на биоотпадъците
22. Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали

3. ОБЩИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ОБЩИНАТА

3.1 Географска характеристика на територията на общината

Община Бойчиновци е разположена в северозападна България в централната част на област Монтана. На запад граничи с община Монтана, на юг и югоизток с община Криводол и на север с общините Вълчедръм и Хайредин.

Територията ѝ се пресича от средното течение на река Огоста и долното течение на река Ботуня.

Територията на общината 308 334 дка. Населението на община Бойчиновци наброява 9 361 жители, според данните от последното преброяване от 2011 г. или 6,25 % от населението на област Монтана.

Средната надморска височина е 105 м. Равнинният характер на релефа, естественото плодородие на почвата, възможностите за механизизирана обработка и напояване са предпоставка за развитие на растениевъдството, насочено към отглеждането на зърнено-хлебни, зърнено-фуражни, технически и зеленчукови

култури, а също така и трайни насаждения. Почвите, в по-голямата си част са излужен чернозем и сива горска почва, а земите, около река Огоста и река Ботуня – алозиално ливадна почва и лъос.

3.2 Административно-териториална характеристика

Административен център на общината е град Бойчиновци. Община Бойчиновци включва 13 населени места (един град и дванадесет села) с общо 9 361 жители.

3.3 Социално-демографска характеристика

На територията на Община Бойчиновци постоянните жители са 9 361, от които в гр. Бойчиновци живеят 1697 души. Съгласно статистическите данни, населението в Общината намалява и тази тенденция се запазва в последните години.

Таблица 1. Население през март 2013 г

№	Населено място	Население / бр. /
1.	с. Бели брег	56
2.	с. Бели брод	203
3.	гр. Бойчиновци	1697
4.	с. Владимирово	1403
5.	с. Громшин	822
6.	с. Ерден	552
7.	с. Кобиляк	271
8.	с. Лехчево	1911
9.	с. Мадан	721
10	с. Мърчево	828
11	с. Охрид	372
12	с. Пали лула	53
13	с. Портитовци	472

3.4 Икономическо развитие на общината. Стопански дейности

3.4.1 Развитие на икономиката – тенденции, процеси, проблеми

След кризата през 90-те години, общината успя да започне процес на преустройство в икономиката си и сега е една от общините в страната, развиващи се с плавен, темп.

Независимо от нарастването, ръстът на инвестициите в града е недостатъчен за по-значително структурно преустройство на неговата икономика. Този недостиг е сред основните причини за недоброто състояние на някои промишлени фирми, определящи доскоро облика на общината, а и на областната икономика.

Териториалното разпределение на икономическите дейности е недостатъчно балансирано като голяма част от заетостта все повече се формира от търговията и услугите. Наблюдава се значителен спад на заетостта в производствения сектор заради протичащите процеси на преструктуриране.

Икономическият облик на селата е селскостопански, увеличава се производството върху арендована земя. Като цяло, в селата липсват възможности за трудова заетост, обезпечаваша добра жизнена кариера на млади хора.

3.4.2 Стопански сектор

Промишленост

На територията на общината работят с намален капацитет "МАК ОЙЛ- 2" ЕООД гр. Бойчиновци- производство на слънчогледово олио и "ПОУЛТРИ ПРОДЪКТС" ЕАД фуражен завод. В село Ерден работи ЕТ "Кариана" – производство на месни продукти, а в село Владимирово "АДЛ" ООД София- предприятие за производство на бяло саламурено сирене от краве мляко. На територията на общината работят три фирми за добив и преработка на инертни материали - една в с. Громшин и две в с. Ерден: „ТБМ – 2000" ЕООД гр. Монтана и "Екоагрострой" АД, гр. Монтана, както и асфалтова база в с. Владимирово "Пътинжинеринг" АД гр. Монтана.

Селско стопанство

Поради своите географски дадености, общината има възможност да развива най-добре аграрния сектор на икономиката, тъй като 86% от общата и площ е селскостопански и едва 8.4% - горски фонд. Обработваемата земя на територията на общината е 239 418 дка - т.е 78% от общата площ.

Сравнително равнинният характер на релефа, естественото плодородие на почвата, възможностите за механизирани обработка и напояване, са предпоставка за развитие на растениевъдството, главно в отглеждането на зърнено-хлебни, зърнено-фуражни, технически и зеленчукови култури, а също така и трайни насаждения.

4 СЪЩЕСТВУВАЩО СЪСТОЯНИЕ И ПРАКТИКИ НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ

4.1 Данни за отпадъците

Информацията за количествата и състава на отпадъците е от много голяма важност за вземане на правилни решения за управлението им и оразмеряването на системите, инсталациите и съоръженията за третиране. Състава на отпадъците е твърде разнообразен: от смесени битови отпадъци до биоразградими и строителни отпадъци.

4.1.1 Битови отпадъци

Източник на данни за битовите отпадъци е Общинската администрация, в чиито функции е дейността по тяхното управление. През 2010 г. със средства отпуснати от ПУДООС е закрито и рекултивирано депото за битови отпадъци в местността "Зеляница" в гр. Бойчиновци. Във всички населени места сметосъбирането и сметоизвозването се извършва организирано от сметосъбираща фирма избрана чрез обществена поръчка. Събраните отпадъци се транспортират на Регионално депо за битови отпадъци в гр. Монтана. Измерването им на депото е чрез входно-изходна електронна везна.

Генерираните количества битови отпадъци за периода 2009 - 2012 са дадени в Таблица № 2.

Таблица 2. Генерирани битови отпадъци в тона

Вид на отпадъците	2009	2010	2011	2012
ТБО на депо гр. Монтана	1537	1708	1754	1713

4.1.2 Строителни отпадъци

Отпадъците от строителна и строително-ремонтна дейност не се отделят регулярно и няма конкретни данни за количествата и състава им. Рядко строителните фирми се обръщат към общината за посочване на място и условия за депонирането на строителните отпадъци.

Друг проблем е и това, че много отпадъци от тези дейности се изхвърлят нерегламентирано край междуселищните пътища.

4.1.3 Производствени и опасни отпадъци

Трябва да се отчете факта, че не всички фирми, генериращи промишлени и опасни отпадъци представят в общинската администрация съответните информационни карти, съгласно действащото законодателство.

На територията на Общината няма крупни замърсители. Промисленото производство е в застой. През последните години е намалял до минимум обемът на произвежданата продукция и числеността на персонала, а от там и производствените и строителни отпадъци от фирмите и предприятията.

Всички производствени отпадъци се водят на отчет пред РИОСВ-Монтана, която провежда и контрола по изпълнението на фирмените програми за управление на отпадъците. По количество най-много са отпадъците от хранително-вкусовата промишленост. В “МАК ОЙЛ -2” ЕООД производствените отпадъци /слънчогледова люспа/ се изгарят в парови централи, като получената топлина се използва за изсушаване и подгръвяване на изходната суровина. Липсват данни за количеството на производствените отпадъци, които се депонират на регионалното депо.

4.2 Съществуващи практики за събиране и третиране на битовите отпадъци

4.2.1 Населени места, население

Община Бойчиновци включва 13 населени места с общо 9 361 жители: гр. Бийчиновци и селата Бели брег, Бели брод, Владимирово, Громшин, Ерден, Кобиляк, Лехчево, Мадан, Мърчево, Охрид, Пали лула и Портитовци.

4.2.2 Обхват на системата на събиране и транспортиране на битови отпадъци

През 2006 г. община Бойчиновци разработи проект за въвеждане на организирано сметосъбиране и сметоизвозване на територията на цялата община. След проведена процедура по ЗОП за избор на доставчик на съдове за смет спечелилата фирма ВЗ «Вола»- гр. Враца, достави 3348 кофи тип «Мева», 184 контейнери тип «Бобър» и 196 улични кошчета за смет. От месец април 2006 г. се извършва сметосъбиране и сметоизвозване на територията на цялата община.

Фирма «Астон сервиз» ООД гр. София извършва сметосъбиране и сметоизвозване на битовите отпадъци на територията на цялата община. Тя достави 50 контейнера и 100 кофи в полза на общината.

Кметствата в общината се стремят да почистят замърсените терени и да съберат отпадъците. Обикновено почистването се извършва от лица назначени по НП за временна заетост.

4.2.3 Фирми, изпълняващи дейността по събиране и транспортиране на битовите отпадъци

За извършване на дейностите по сметосъбиране и сметоизвозване е избрана чрез обществена поръчка фирма “Астон сервиз” град София, с която е подписан договор за 4 години /2014-2018 г./.

4.2.4 Използвана техника.

Сметосъбирането се извършва посредством два сметосъбиращи автомобила – МАН 23322- 20 кубика и МАН 23322- 22 кубика. Техническото им състояние е добро.

Таблица 3. Налична техника за събиране и извозване на отпадъците

№	Вид автомобил	Марка	Брой	Техническо състояние
1	2	3	4	5
1	Сметосъбиращ автомобил	„МАН“	2	добро

4.2.5 Използвани съдове за събиране на битови отпадъци. Честота на извозване.

Системата за събиране и транспортиране на битови отпадъци, използвана на територията на община Бойчиновци е реализирана с кофи тип „Мева” и контейнери тип „Бобър”

Контейнерния парк за община Бойчиновци към май 2013 г. е следния:

Таблица 4. Брой на използваните съдове

№	Вид съдове	Брой	Периодичност на извозване
1	2	3	4
1	Кофи Мева	3053	<u>Кофи тип „Мева”</u> - за селищата: Бойчиновци, Владимирово, Громшин, Ерден, Лехчево, Мадан, Мърчево, Охрид и Портитовци – през седмица
2	Контейнери Бобър	248	<u>Контейнери тип „Бобър”</u> - за селищата: Бойчиновци, Владимирово, Громшин, Ерден, Лехчево и Мърчево – всяка седмица - за селата:, Мадан, Охрид и Портитовци – на десет дни - за селата: Бели брод, Бели брег, Пали лула и Кобиляк – на петнадесет дни

4.3 Разделно събиране на масово разпространени отпадъци и отпадъци за които има забрани и ограничения за депониране

На територията на община Бойчиновци не се събират отпадъци от черни и цветни метали. В общината няма системи и пунктове за събиране на масово разпространени отпадъци (опаковки, електрическо и електронно оборудване и др.). На територията на региона няма фирми, лицензирани да събират автомобилни гуми, акумулатори и отработени моторни масла, както и да разкомплектоват излезли от употреба МПС. Липсва система за събиране и предаване за оползотворяване/обезвреждане на опасни отпадъци от домакинствата и биоразградими отпадъци.

Събират се единствено отпадъци от батерии – „Нуба рециклиране” АД гр. София.

4.4 Оползотворяване и обезвреждане на отпадъците

4.4.1 Дена, които не отговарят на нормативните изисквания

- Депото в гр. Бойчиновци е закрито през 2010 г. със средства отпуснати от ПУДОС

4.4.2 Регионално депо за битови отпадъци

През 2005 г. е изградено и пуснато в експлоатация регионалното депо за битови отпадъци в рамките на проект “Реконструкция и модернизация на депо за битови отпадъци” гр. Монтана, което се намира в местността “Неделище”, землището на селата Крапчене и Николово, община Монтана. Проектът е разработен и утвърден през 2000 г. Финансирането е обезпечено по предприсъединителната програма на Европейския съюз ИСПА на обща стойност 8 945 000 евро, като от тях 75% са безвъзмездна помощ, а останалите 25 % е държавна целева субсидия.

Съоръжението е разположено на площ - 186 дка., а полезният обем е 3 711 000 м³. То обслужва всички общини от област Монтана и община Криводол, област Враца.

Експлоатацията на депото е възложена на община Монтана.

Експлоатацията на съоръжението се осъществява в съответствие с условията в Комплексното разрешително.

4.5 Предотвратяване на риска от стари замърсявания

Съгласно изискванията се по §5, т.2 от Преходните и Заключителни разпоредби на *Наредба № 8 от 24 август 2004 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на дена и други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци*, предвидените мерки за закриване на депото в гр. Бойчиновци са изпълнени през 2010 г.

Извършва се почистване на замърсени терени в общината от лица назначени по програми за временна заетост.

Опасните отпадъци на територията на общината - препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност (пестициди) са обезвредени и запечатани в 56 Б-Б кубове. В момента няма опасност от замърсяване.

4.6 Строителни отпадъци

Отпадъците от строителна и строително-ремонтна дейност не се генерират в много големи количества поради неголямото строителство в сравнение с останалите региони на страната.

Депонирането на строителни отпадъци и земни маси се извършва на площадка в имот № 224001 в землището на гр. Бойчиновци с площ от 12. дка..

Към момента няма депа за строителни отпадъци, които да се намират в процес на изграждане или за които да има проектна готовност.

Не са предприети или планирани действия от страна на общината или частния бизнес относно въвеждането на алтернативи за депонирането, специализирани технологии, инсталации и съоръжения за преработване и/или рециклиране на строителни отпадъци с цел тяхното оползотворяване посредством повторното им влагане в строителството с изключение на единични случаи на запълване на изкопи и дупки покрай пътищата.

4.7 Производствени отпадъци

По количество най-много са отпадъците от хранително-вкусовата промишленост. На територията на общината няма депа или други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на производствени отпадъци, експлоатираните от производствените предприятия. Не е ясно какво количество производствени отпадъци се насочват към регионалното депо за отпадъци. Извозването на производствените отпадъци е със собствен превоз на фирмите.

Фирмите, генериращи опасни отпадъци имат изградени или пригодени складове или площадки за съхраняване на отпадъците.

Липсата на специализирано депо за опасни отпадъци, на технология и техника за тяхното обезвреждане не дава на този етап възможност за окончателно решение на проблема с опасните отпадъци.

Управлението на производствените отпадъци е задължение на предприятията, които ги образуват и в настоящата програма не са предвидени мерки за тяхното оползотворяване/ обезвреждане.

4.8 Администриране на дейностите по управление на отпадъците

В община Бойчиновци управлението на отпадъците е съсредоточено в Дирекция “СИПОСУТ“ към общинската администрация. Отделът изготвя общинските програми, планове и наредби.

Таблица 5.

Административно звено	Персонал Длъжност	Персонал Броя
“Екология и евроинтеграция”	гл. специалист	1

5 ОСНОВНИ МЕРКИ И ЗАДАЧИ ЗА ПЕРИОДА НА ДЕЙСТВИЕ НА ПРОГРАМАТА

В настоящата програма са заложили мерки за прилагане на нововъведените нормативни изисквания както и на разпоредбите на законодателството по управление на отпадъците, които все още не са изпълнени. Голяма част от съществуващите изисквания не могат да бъдат изпълнени от една отделна община поради което се налага кооперирането на всички общини от региона с цел споделяне на инвестиционните и експлоатационните разходи и реализация на икономии от мащаба. Областите в които се предлага регионално сътрудничество са изграждането и експлоатацията на общо съоръжение за обезвреждане на битовите отпадъци, заделяне на средства за закриването му и изграждане на заместваща мощност, събиране и обезвреждане/ оползотворяване на опасните отпадъци от бита, извършване на проучвания и набиране на данни за отпадъците за региона. По отношение на

предотвратяването на депонирането на биоразградимите отпадъци също се предвижда изграждане на общо съоръжение за оползотворяване, но на по късен етап, когато целите съгласно разработваната *Национална стратегия за намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, постъпващи за обезвреждане на депа* нараснат и не могат да бъдат постигнати чрез площадки за открито компостиране. Без прилагане на концепцията за регионално управление на отпадъците новите изисквания на законодателството не могат да бъдат приложени на поносима за населението цена.

5.1 Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъците

Европейското и националното законодателство по управление на отпадъците (Директива 75/442/ЕЕС и ЗУО) поставят като първи приоритет предприемането на мерки за предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъците, които да водят до намаляване на количеството на образуваните отпадъци и намаляване на вредното въздействие върху околната среда. Предотвратяването и намаляването на образуването на отпадъците се осъществява през целия жизнен цикъл на продуктите от проектирането им до превръщането им в отпадъци и включва следните основни елементи:

- влагане на по-малко количество материали за производството на даден продукт
- удължаване полезния живот на продуктите – произвеждане на по-трайни продукти и осигуряване възможности за ремонтване и поправка на продуктите
- намаляване на опасните свойства на отпадъците, образувани след употреба на продуктите
- произвеждане на продукти, които могат да се използват повторно и влагане на материали, които могат да се рециклират
- ограничаване на ненужната употреба на продукти (напр. продукти за еднократна употреба, замяна на стари с нови модели продукти и т.н.) и по-ефективното използване на продуктите.

Правилно прилаганата политика за предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци може да доведе до съществени съкращения както на разходите за събиране, транспортиране и обезвреждане на отпадъците така и на разходите за контрол по прилагането на нормативните изисквания. Съществуват притеснения, че мерките за намаляването на ненужната употреба на продукти водят до ограничаване на икономическия растеж, но същевременно много производства на продукти проектирани с цел намаляване на образуването на отпадъци могат да спечелят конкурентни предимства и да реализират значителни продажби.

За осигуряване прилагането на принципа за предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъците са въведени редица законодателни разпоредби. ЗУО изисква програмите за управление на отпадъците, разработвани от общините и лицата, които образуват или извършват дейности с отпадъци да включват мерки за предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци.

Мерките за постигане на националната цел за предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъците, които могат да се предприемат на местно ниво са представени по-долу:

- Икономически стимули за намаляване образуването на отпадъци;
- Популяризиране на схемите за „еко-маркировка” и повишаване на екологичното съзнание на купувачите;
- Контрол върху спазването на изискванията, въведени в наредбите за масово разпространени отпадъци по отношение на заплащането на продуктови такси и

относно повторното използване на съответния вид масово разпространен отпадък;

- Контрол върху спазването на забраните за изхвърляне в общия отпадъчен поток на опасни домакински отпадъци.

5.1.1 Икономически стимули за намаляване образуването на отпадъци

Определянето на размера на такса битови отпадъци въз основа на реално изхвърляното количество отпадъци е икономически инструмент, чрез който се насърчават предприятията и домакинствата да образуват по-малко количество отпадъци. Към момента размерът на такса битови отпадъци в общината се определя в пропорционално на данъчната оценка на имота, което не е обвързано с количеството на отпадъците като по такъв начин за някои причинители на отпадъци (търговски обекти, предприятия, многочленни домакинства) размерът на таксата е недостатъчен, а за други нереално висок.

В държавите от Европейския съюз се прилагат различни схеми за заплащане на услугите по сметосъбиране и обезвреждане на отпадъци в зависимост от количеството на образуваните отпадъци. При тези схеми отделните домакинства могат да намалят размера на заплащаната такса чрез изхвърляне на по-малко отпадъци в потока на смесените битови отпадъци и пренасочване на рециклируемите отпадъци към системите за разделно събиране. Резултатите от съвместното прилагане на разделно събиране и на схеми за заплащане на услугите по сметосъбиране в зависимост от количеството на отпадъците показват, че се постига намаляване на количеството на отпадъците, постъпващи за депониране от 20 до 50 %. По-голям процент се постига в населените места където съществуват системи за разделно събиране на по-голям брой видове рециклируеми отпадъци.

Съществуват различни механизми за облагане на жителите с такса в зависимост от количеството на образуваните отпадъци – закупуване на чували, стикери за маркиране на индивидуалните контейнери (цената им покрива разходите за сметоизвозване и обезвреждане на количеството отпадъци в чувала или контейнера), заявка на различни по големина контейнери, измерване на теглото на отпадъците и др.

Прилагането на подобни схеми за определяне на заплащането на услугите по сметоизвозване и обезвреждане насърчава гражданите да купуват продукти, от които се образуват по-малко отпадъци (напр. за повторна употреба, с по малко опаковки и т.н.). Също така намаляването на количеството на образуваните отпадъци води до съкращаване на разходите за общинския бюджет за събиране, транспортиране и обезвреждане на отпадъците.

Въпреки очевидните предимства на диференцираното облагане с такса битови отпадъци в зависимост от количеството на образуваните отпадъци тези схеми са ефективни когато на гражданите е предоставена възможност за предаване на образуваните от тях рециклируеми отпадъци в съществуващите в общината системите за разделно събиране. В следствие на това ще се пристъпи към диференцирано облагане след сключването на договор с организация по оползотворяване за въвеждането в общината на система за разделно събиране на поне един вид масово разпространен отпадък.

5.1.2 Популяризиране на схемите за „еко-маркировка” и повишаване на екологичното съзнание на купувачите

Общинските власти могат да насърчат предотвратяването и намаляването на образуването на отпадъци чрез провеждане на мероприятия за повишаване на екологичното съзнание на населението.

Цели се вземането на решението за покупка да се влияе не само от качествата и цената на продукта, но и от възможните вредни въздействия върху околната среда като се вземат под внимание следните фактори:

- трайност на продукта, възможност за повторно използване и поправка;
- материалите от които е направен – възобновими или невъзобновими;
- съдържа ли излишни опаковки.

Специфичен инструмент за насърчаване на предотвратяването на образуването на отпадъци са еко-маркировките на продуктите. Еко-маркирането е доброволен ангажимент от страна на производителите на продукти по отношение опазването на околната среда при разработването, производството, предлагането и ползването на продукти. Поставянето на знак за еко-маркировка върху даден продукт означава, че производителят на продукта доброволно е проектирал и произвел продукта така, че да се спазят нормативните изисквания за присъждане на еко-маркировка. Такива стоки и услуги са все повече предпочитани в страните от Европейския съюз, спрямо аналогични продукти и услуги по отношение опазването на околната среда. У нас практическото прилагане на тази доброволна схема за управление на околната среда стана с въвеждането на Националната схема за еко-маркировка.

Таблица 6. Продуктови групи, за които са разработени специфични изисквания за присъждане на еко-маркировка

Продуктова група	Решение на ЕС
Обувки	2002/ 231/ ЕС
Текстилни изделия	2002/ 371/ ЕС
Матраци	2002/ 740/ ЕС
Твърди подови покрития	2002/ 272/ ЕС
Бои и лакове	2002/ 739/ ЕС
Услуга нощувка на туристи	2003/ 287/ ЕС
Подобрители на почви и растежни среди	2001/ 688/ ЕС
Хартия тип "Гишу"	2001/ 405/ ЕС
Лампи за осветление	2002/ 747/ ЕС
Прахосмукачки	2003/ 121/ ЕС
Хладилници	2000/ 40/ ЕС
Хартия за копиране	2002/ 741/ ЕС
Миялни машини	2001/689/ЕС
Телевизори	2002/255/ЕС
Перални машини	2000/45/ЕС

Предвижда се мероприятията за популяризиране на схемите за „еко-маркировка” и повишаване на екологичното съзнание на купувачите да бъдат насочени към подрастващите – учениците и децата от детските градини, тъй като те са възприемчиви и у тях лесно и трайно може да се възпита загриженост за околната среда. За целта разяснителната кампания трябва да се представи на разбираем за тях език под формата на изнасяне на любопитни факти, викторини, тематични игри, сценични представления, конкурси и др.

5.1.3 Контрол върху спазването на изискванията, въведени в наредбите за масово разпространени отпадъци

В наредбите за масово разпространените отпадъци са заложили задължения към производителите и вносителите на продукти да осигурят рециклирането и повторното използване на определен процент от количеството на отпадъците, образувани след употреба на продуктите. В преговорите с организациите по оползотворяване за изграждане на системи за разделно събиране на отпадъци на територията на общината ще бъдат поставяни изисквания за организиране на депозитни системи за някои видове опаковки, обратно приемане в търговските обекти на излязло от употреба електрическо и електронно оборудване и негодни за употреба батерии и за предлагане за продажба на ниски цени на годното оборудване, събрано в събирателните пунктове.

В общината съществуват редица магазини за хранителни стоки и заведения за обществено хранене, които предпочитат да предлагат продукти в опаковки за еднократна употреба – пластмасови чашки и чинийки, амбалажна хартия, найлонови торбички и т.н. Тези опаковки са в значителен обем и водят до натрупването на огромни количества отпадъци въпреки, че продуктите могат да се предлагат в съдове за многократна употреба. За ограничаване на замърсяването с опаковки за еднократна употреба се предвижда собствениците да бъдат мотивирани да използват съдове за многократна употреба или да повишат цената на продуктите предлагани в опаковки за еднократна употреба.

5.1.4 Контрол върху спазването на забраните за изхвърляне в общия отпадъчен поток на опасни домакински отпадъци

В законодателството са въведени забрани за депониране на редица отпадъци, притежаващи опасни свойства. Осигуряването на спазването на тези забрани ще доведе до намаляване на вредното въздействие върху околната среда от смесените битови отпадъци. Мерките за налагане на санкции за нарушаване на забраните следва да са обвързани със въвеждането в експлоатация на система за събиране на опасните отпадъци от бита.

С въвеждането на система за разделно събиране на опасни отпадъци се предвижда да се проучат възможностите за въвеждането на допълнителни задължения за дружеството извършващо услугите по събиране на битовите отпадъци за осъществяване на по-строг контрол върху изхвърлянето на опасни отпадъци в смесените битови отпадъци чрез визуална проверка на съдържанието на индивидуалните контейнери и в случай, че се установи наличие на опасни отпадъци да се откаже извозването на отпадъците.

5.2 Разделно събиране и увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци

С разделното събиране на отпадъци с цел рециклиране и други форми на оползотворяване може да се постигне значително намаляване на количеството на депонираните отпадъци, което ще доведе до удължаване на полезния живот на регионалното депо за отпадъци и до съкращаване на разходите за събиране и обезвреждане на отпадъците. Освен това през последните години с приемането на европейското законодателство все повече се засилват законодателния и обществения натиск за въвеждане на системи за разделно събиране с нормативно регламентирани количества отпадъци, които трябва да бъдат рециклирани и оползотворени.

Стойността на материалите, които могат да се извлекат от отпадъците и нормативните изисквания налагат различни подходи при организирането и финансирането на разделното събиране на отделните видове отпадъчни потоци. Понастоящем разходите за събирането и рециклирането на скрап от черни и цветни метали са по-ниски от използването на природни суровини в металургичните заводи в страната, поради което за извършване на тези дейности не се изискват допълнителни субсидии. Разходите за разделното събиране, предварително третиране и транспортиране за оползотворяване на по-голямата част от рециклируемите отпадъци не могат да бъдат покрити от цените, на които рециклиращите предприятия ги изкупуват поради което е необходимо допълнително финансиране. За част от тези отпадъци националното законодателство изисква прилагането на принципът „замърсителят плаща“, при който разходите се поемат от производителите на продукта, от който се образуват отпадъците, но за останалата част липсват нормативно установени механизми на финансиране. За редица отпадъци съществуват забрани за депониране, което налага тяхното отделяне от общия отпадъчен поток и намиране на алтернатива за оползотворяването или обезвреждането им. Подходите, които общината ще предприеме за разделното събиране и предаване за последващо третиране на различните видове отпадъци са представени по-долу.

5.2.1 Отпадъци, за които се прилага принципът „замърсителят плаща“

- Всички наредби, регламентиращи управлението на масово разпространените отпадъци вменяват на производителите и вносителите на продуктите, от които се образуват отпадъците задължения за организиране и финансиране на системите за разделно събиране на отпадъците и постигането на количествените цели за събиране, рециклиране и оползотворяване.

На територията на общината дейностите по разделно събиране на масово разпространени отпадъци ще се извършват след сключване на договор между община Бойчиновци и съответната организация по оползотворяване. Договорът ще регламентира рамката на взаимоотношенията и разпределението на отговорностите между общината и организацията по оползотворяване с цел планиране, организиране и прилагане на система за събиране, временно съхраняване, предварително третиране (разкомплектоване) и предаване за оползотворяване и обезвреждане на масово разпространени отпадъци, която осигурява високо ниво на защита на околната среда и по този начин е в полза на жителите на общината. С договора организацията по оползотворяване ще се задължи след анализ на наличната информация и извършване на необходимите проучвания в рамките на три месеца да разработи и предостави на общината за съгласуване програма за прилагане на система за разделно събиране.

С програмата за събиране, временно съхраняване, разкомплектоване и предаване за оползотворяване и обезвреждане на съответния масово разпространен отпадък ще се определят:

1. начините за извършване на разделното събиране – напр. чрез събирателни пунктове, събиране от тротоара (в контейнери, чували и др.), мобилни пунктове, последващо разделяне и т.н.; брой жители обслужвани от един контейнер или пункт, честота на извозване, вид на контейнерите и т.н.;
2. подходи за събиране на масово разпространените отпадъци от търговски обекти, заведения за обществено хранене, отдих и туризъм, административни и др. обществени учреждения, предприятия и др.;

3. избраното техническо решение за временно съхраняване, товарене/разтоварване, сортиране, пресоване (балиране) и предаването за последващо третиране – избор на площадка, определяне на необходимия капацитет на съоръжението;
4. районите, които ще бъдат обхванати от системата;
5. график за въвеждане на системата в отделните райони;
6. отчитане на събраните количества и докладване на общинската администрация;
7. мерки за привличане на обществеността за участие в системата за разделно събиране;
8. предложения за промени в общинската нормативна уредба по управление на конкретния вид масово разпространен отпадък;
9. специфични мерки при събиране на опасни отпадъци;
10. индикатори за отчитане изпълнението на програмата; представяне на годишни отчети до общината за постигнатите резултати и предложения за промени на програмата;
11. лица отговорни за изпълнението на договореностите от страна на организацията по оползотворяване и подизпълнителите.

Специфичните мерки за разделното събиране на отделните отпадъчни потоци са представени по-долу.

Негодни за употреба батерии и акумулатори

В Република България стартира изграждането на система за разделно събиране на негодни за употреба батерии и акумулатори. В улеснение на този процес МОСВ изпрати писмо до Националното сдружение на общините в България, с което апелира към кметовете на общините да се свържат с трите лицензирани организации по оползотворяване на негодни за употреба батерии и акумулатори и да сключат договор с някоя от тях. С цел да се подпомогне стартирането на дейността на организациите и да се насърчат жителите на общината за участие в разделното събиране се поставят съдове за разделно събиране на негодни за употреба портативни батерии и акумулатори в сградата на общинска администрация. Контейнерът е поставен на видно място, което да е максимално удобно за потока минаващи хора в сградата. Поставянето на тези съдове в сградите на общинските администрации ще спомогне и за информираността на населението за стартирането на системата за разделно събиране на негодните за употреба батерии и акумулатори.

Във времето на цифровите технологии батериите са неразделна част от нашето всекидневие. Повечето батерии съдържат тежки метали като живак, кадмий, олово, цинк и никел, които не оказват вредно въздействие върху човешкото здраве или околната среда, когато са в употреба или се съхраняват в домакинствата. Батериите стават потенциално опасни в момента, когато излязат от употреба и попаднат в общия поток битови отпадъци.

Управлението на отпадъците от батерии и акумулатори има две главни цели:

- Екологична – защита на въздуха, водата, почвата и здравето на хората чрез предотвратяване на изхвърлянето на вредни и опасни вещества в околната среда;
- Икономическа – оползотворяване материалите, заложен в конструкцията на отпадъците от батерии и акумулатори.

Изискванията за пускането на пазара на батерии и акумулатори и за събирането, транспортирането, временното съхраняване, предварителното третиране,

рециклирането, оползотворяването и/или обезвреждането на негодни за употреба батерии и акумулатори се въвеждат с нормативната уредба в съответствие с принципа “Отговорността на производителя”.

С Наредбата за изискванията за пускане на пазара на батерии и акумулатори и третиране и транспортиране на отпадъци от батерии и акумулатори (приета с ПМС 144/5 юли 2005 г., в сила от 01.01.2006 г., изм. ДВ. бр.53 от 10 Юни 2008 г., изм. ДВ. бр.5 от 20 Януари 2009 г.) /Наредбата/ се дава възможност на лицата, които пускат на пазара батерии и акумулатори (производителите, вносителите и лицата, въвеждащи на територията на страната от друга държава - членка на Европейската общност) да изпълняват индивидуално или колективно (чрез организации по оползотворяване) своите задължения.

В последните няколко месеца три дружества получиха от МОСВ разрешение по Закона за управление на отпадъците за извършване на дейности, като организации по оползотворяване на негодни за употреба батерии и акумулатори.

Община Бойчиновци е сключила договор с “НУБА РЕЦИКЛИРАНЕ” АД, която е предоставила два броя съдове за събиране на негодни за употреба портативни батерии поставени в сградата на общината и в търговски обект.

В западноевропейските държави съществуват различни начини за организиране на системи за разделно събиране и третиране на отпадъците от батерии и акумулатори от домакинствата, които могат да намерят приложение в Р България:

- събиране от мобилни пунктове по предварително приет график;
- събиране от стационарни общински или други събирателни пунктове;
- събиране на специфични отпадъчни потоци от специализирани типове магазини (магазини за ел. материали, стоки за бита, работилници и др.) и обществени сгради. Контейнери за събиране, поставени на подходящи места в магазини, пунктове за вторични суровини, автогари, бензиностанции и т.н., където се продават големи количества батерии и акумулатори, играчки, битови електроуреди и електроматериали, са ефективна и евтина възможност за разделно събиране на батерии и акумулатори. За да се насърчи участието на жителите, местата за поставяне на контейнерите за събиране трябва да са така избрани, че да бъдат максимално удобни за тях;
- събиране директно от всяко домакинство на предварително обявени дати няколко пъти годишно;
- събиране по предварителна заявка директно от генератора на отпадъка.

При установена система за разделно събиране на портативни батерии са предприети следните административни мерки за осигуряване на функционирането ѝ:

- въвеждане на санкции и упражняване на контрол над изхвърлянето на батерии и акумулатори в съдове за смесени битови отпадъци или на неразрешени за това места;
- въвеждане на задължения към собствениците или наемателите на търговски обекти да приемат обратно негодни за употреба батерии и акумулатори;
- строг контрол за изпълнението на договора и нормативната уредба от страна на изпълнителите, експлоатиращи системите за разделно събиране.

В общината частни лица събират и предават акумулатори на фирма, която има издадено разрешително - МОНБАТ АД гр. Монтана. Фирмата има утвърдени програми за индивидуално изпълнение на задълженията по Наредбата. Цената на оловото е достатъчно висока, за да покрие разходите за събиране, транспортиране и рециклиране на автомобилните акумулатори от бита. Въпреки, че разполагат с необходимите инсталации и разрешения за преработващите предприятия е по-евтино да приемат акумулаторите без електролит поради което е необходим строг контрол, за да се предотврати изливането на електролита по време на събирането и временното съхраняване на акумулаторите.

Намесата на общината в организирането и финансирането на разделното събиране на автомобилни акумулатори от бита не е необходимо, но ще бъдат предприети мерки за осигуряване спазването на законодателството по управление на отпадъците и по конкретно:

- изготвяне на списък с обектите, в които се извършва смяна на автомобилни акумулатори и обектите, в които се изкупуват негодни за употреба автомобилни акумулатори от бита;
- въвеждане на санкции и упражняване на контрол над изхвърлянето на акумулатори в съдове за смесени битови отпадъци или на неразрешени за това места, изливане на електролит, съхраняване на негодни за употреба акумулатори без електролит в събирателните пунктове в количество, превишаващо пет на сто от общото количество събрани акумулатори;
- строг контрол за прилагане на нормативната уредба.

В съответствие с нормативната уредба управлението на **индустриалните батерии и акумулатори** е задължение на производителите и вносителите им и на притежателите им. В събирателния пункт за опасни отпадъци няма да се приемат батерии и акумулатори от промишлени и транспортни предприятия.

Излезли от употреба моторни превозни средства

Управлението на този вид отпадъци е задължение на вносителите на ИУМПС, които към момента са обединени в две организации по оползотворяване и същевременно съществуват редица вносители на МПС, които изпълняват задълженията си индивидуално. Стойността на металите и другите рециклируеми материали от ИУМПС не може да покрие разходите по събиране, транспортиране, разкомплектоване и обезвреждане на неоползотворимите остатъци поради което е въведена продуктова такса. Все още в страната се експлоатират площадки за разкомплектоване на ИУМПС, на които се отделят единствено металите от автомобилите, а останалите вещества и материали (вкл. и опасни) се депонират или изхвърлят на неразрешени за това места. Това оказва вредно въздействие върху околната среда и здравето на населението, поради което собствениците на тези площадки следва да прекратят дейността разкомплектоване или да осигурят финансиране за оползотворяването на неметалните материали и опасните вещества и компоненти от ИУМПС, като сключат договори с организации по оползотворяване или вносители, изпълняващи задълженията си индивидуално.

В общината съществуват площадки, експлоатирани от частни фирми, на които се извършва събиране, а в някои случаи и разкомплектоване на ИУМПС, които впоследствие се предават срещу заплащане на подизпълнителите на организациите по оползотворяване. Понастоящем няма договор между общината и някоя от организациите по оползотворяване и дейностите с ИУМПС се извършват без намеса на

администрацията, поради което съществуват редица неуредени въпроси и неразпределени отговорности като:

- не са определени дружествата (респ. площадките), извършващи събиране и разкомплектоване на ИУМПС, които имат сключени договори с някоя от организациите по оползотворяване или вносителите, изпълняващи задълженията си индивидуално;
- лицата, които извършват разкомплектоване чрез извличане единствено на металите могат да си позволят по-високи изкупни цени в сравнение с площадките, които имат сключени договори с организация по оползотворяване или нейни подизпълнители;
- гражданите не са информирани, кои от площадките извършват събиране и разкомплектоване на ИУМПС по начин при който се осигурява постигане на висок процент на оползотворяване на материалите и компонентите на ИУМПС и екологосъобразно обезвреждане на неоползотворимите остатъци и опасни вещества;

За осигуряване на екологосъобразното извършване на дейностите с ИУМПС на територията на общината се планира да се предостави право на една от организациите по оползотворяване на ИУМПС да развие система за събиране и евентуално разкомплектоване на ИУМПС на територията на общината. За целта ще бъдат установени контакти и проведени преговори за сключване на договор с лицензирани до момента организации

С договора и с програмата, която ще се изисква да бъде представена от избраната организация за одобрение ще се определят и следните специфични мерки:

1. местата и площта за изграждане на една общинска площадка за временно съхраняване на ИУМПС. Площадката следва да е разположена на лесно достъпно място и се отрежда достатъчно площ, като се отчита броя на ИУМПС на територията на общината за година;
2. подходи за събиране на ИУМПС, които не могат да се движат на собствен ход и на които липсват основни компоненти;
3. избраното техническо решение за пресоване (балиране) на материала за шредиране (с цел намаляване обема на превозвания материал и на транспортните разходи) и временно съхраняване на отстранените материали и компоненти до последващото им предаване;
4. мерки за реализация на годните за употреба резервни части;
5. предложения за въвеждане на ред за събирането на ИУМПС, които се намират върху държавна или общинска собственост.

След сключване на договор с организация по оползотворяване на ИУМПС ще бъдат предприети мерки за осигуряване спазването на законодателството по управление на отпадъците и по конкретно:

- издаване на заповед на кмета на общината за определяне на една общинска площадка на която е разрешено временно съхраняване на ИУМПС на територията на общината в съответствие с чл. 14 на *Наредбата за изискванията за третиране на отпадъците от моторни превозни средства*;
- въвеждане на санкции за предаване на ИУМПС на площадки, които нямат необходимото разрешение или изхвърлянето им на неразрешени за това места;
- налагане на санкции за извършване на дейности по събиране, съхраняване, транспортиране, оползотворяване и/или обезвреждане на излезлите от употреба моторни превозни средства, компоненти и материали от тях, без съответното разрешение по чл. 35 от ЗУО.

- регламентирани в общинската наредба на случаите, в които изоставените на държавна и общинска собственост автомобили се считат за ИУМПС и се отстраняват принудително с цел разкомплектоване;
- строг контрол за прилагане на нормативната уредба и по специално за наличието на разрешения за разкомплектоване на ИУМПС и договори за предаване на неметалните материали и опасни вещества.

Отработени масла

Към момента в страната оперира само една организация по оползотворяване на отработени масла. Тъй като повечето случаи стойността на отработените масла е достатъчна за покриването на разходите за тяхното събиране, транспортиране и оползотворяване продължава да се прилага и практиката по изкупуване на отработени масла от редица фирми, които не получават допълнителни средства от организация по оползотворяване, производители и вносители, изпълняващи задълженията си индивидуално или ПУДООС. В тези случаи обаче отработените масла се предоставят на топлоелектрически централи или други горивни инсталации, които не притежават необходимите разрешения за изгаряне на отпадъци. Както при ИУМПС така и при управлението на отработените масла в общината са налице следните проблеми:

- не са определени дружествата, които са осигурили финансиране за екологосъобразното управление на отработените масла чрез сключени договори с някоя от организациите по оползотворяване или вносители, изпълняващи задълженията си индивидуално;
- лицата, които изкупуват отработени масла и ги предават за изгаряне в инсталации без необходимите разрешения могат да си позволят по-високи изкупни цени в сравнение с дружествата, които имат сключени договори с организация по оползотворяване или нейни подизпълнители;
- гражданите не са информирани, кои от местата за смяна на отработени масла предават отпадъците за по-нататъшно екологосъобразно оползотворяване.

Предвижда се организирането на събирането на отработените масла на територията на общината да се предостави на организация по оползотворяване. Въпреки това е възможно в рамките на периода на прилагане на настоящата програма, организацията по оползотворяване да не прояви интерес тъй като количеството масла за чието оползотворяване е отговорна не нараства и е твърде вероятно целите заложи в *Наредбата за изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти* да бъдат постигнати чрез събиране на отработени масла от източници различни от бита или общини с по-голяма гъстота на населението.

Независимо дали ще се сключи договор с организация по оползотворяване, ще бъдат предприети следните мерки за осигуряване прилагането на законодателството за управление на отработени масла:

- идентифициране на обектите, в които се извършва смяна на отработени масла и обектите, в които се изкупуват отработени масла; определяне на разрешените места за смяна на отработени моторни масла и информиране на обществеността за това;
- въвеждане на санкции и контрол над изхвърлянето на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти в повърхностните води и в канализационните системи;
- строг контрол за прилагане на нормативната уредба и по специално за наличието на разрешения за събиране и временно съхраняване на отработени масла, договори за предаване на отработените масла на съоръжения, притежаващи

необходимите разрешения за оползотворяване и обезвреждане и транспортни карти за превоз на опасни отпадъци съгласно чл. 8 на Наредба № 9.

Отпадъци от опаковки

Редът за управлението на отпадъците от опаковки е уреден законодателно най-рано в сравнение с другите масово разпространени отпадъци и вече значителна част от градовете са обхванати от системи за разделно събиране. В страната действат пет организации по оползотворяване като техни подизпълнители са всички големи дружества, които преди въвеждане на принципа „отговорност на производителя” изкупуваха рециклируеми отпадъци.

За управлението на отпадъците от опаковки в общинския център се предвижда провеждането на преговори и сключването на договор с една от организациите по оползотворяване. С договора и с програмата, която ще се изисква да бъде представена от избраната организация ще се определят и следните специфични мерки:

- поэтапно достигане на минимум 1000 жители, обслужвани от комплект контейнери за разделно събиране;
- видовете отпадъци от опаковки (респ. видовете контейнери), които ще се събират разделно;
- включване в системата за разделно събиране на всички видове опаковки (вкл. и опасните), образувани в бита, които попадат в обхвата на *Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки*;
- местата за разполагане на съдове за събиране на отпадъци от опаковки на територията на общината;
- графика и маршрутите за извозване на отпадъците;
- реда и начина за използване на елементи от общинската инфраструктура.

За осигуряване успеха на прилаганата система за разделно събиране ще бъдат предприети следните административни мерки:

- проучване на възможностите за въвеждането на допълнителни задължения за дружеството извършващо услугите по събиране на битовите отпадъци за осъществяване на по-строг контрол върху изхвърлянето на рециклируеми отпадъци (в частност отпадъци от опаковки) в контейнерите за смесени битови отпадъци;
- въвеждане на задължения към собствениците или наемателите на търговски обекти за разделяне на транспортните и груповите опаковки и осигуряване на рециклирането им чрез предаването им в системата за разделно събиране на организацията по оползотворяване или на друго дружество с необходимите разрешителни документи за събиране на този вид отпадъци; въвеждане на забрани за изхвърляне на рециклируеми отпадъци в контейнерите за смесени битови отпадъци;
- въвеждане на задължения към домсъветите и собствениците (или наематели) на еднофамилни жилища за разделно събиране на определени видове рециклируеми отпадъци; въвеждане на забрани за изхвърляне на рециклируеми отпадъци в контейнерите за смесени битови отпадъци;
- контрол над изхвърлянето на отпадъци от опаковки в съдове за смесени битови отпадъци;
- изготвяне на списък с обектите, които пускат на пазара опаковани стоки, но не заплащат продуктова такса на ПУДООС, вноска в организация по оползотворяване или не изпълняват задълженията си индивидуално;

- контрол над лицата, експлоатиращи системите за разделно събиране за спазване на договореностите и по специално графика за извозване на контейнерите, сортирането на материалите, жителите обслужвани от един комплект контейнери и др.

Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване

В следствие на скорошното приемане на общоевропейско и национално законодателство в сферата на управлението на ИУЕЕО в страната няма добре развита система за разделно събиране на този вид отпадъци. Към момента съществува една организация по оползотворяване на ИУЕЕО. Разделното събиране е ограничено до приемане на големи домакински уреди с високо съдържание на метали в съществуващите пунктове за изкупуване на отпадъци от черни и цветни метали, които се разкомплектоват единствено с цел извличане на метали.

Стойността на извлечените материали от ИУЕЕО не покрива разходите за събирането им и оползотворяването им по екологосъобразен начин, поради което е необходимо действащите на територията на общината събирателни пунктове да прекратят приемането на ИУЕЕО или да осигурят допълнително финансиране от организации по оползотворяване, производители/ вносители на ЕЕО, изпълняващи задълженията си индивидуално или събираните в ПУДООС продуктови такси.

След въвеждане на разделно събиране на ИУЕЕО на територията на общината ще се сключи договор с единствената организация по оползотворяване на ИУЕЕО - рециклиране АД. С договора и с програмата се определят и следните специфични мерки:

1. поетапно осигуряване най-малко на едно място за разделно събиране на 10 000 жители на всяка от групите ИУЕЕО съгласно чл. 17, ал.2 от наредбата;
2. търговските обекти, в които ще се извършва обратно приемане на различните видове ИУЕЕО;
3. избраното техническо решение за селективно отстраняване на компоненти и материали, пресоване (балиране) на материала за шредиране (с цел намаляване обема на превозвания материал и на транспортните разходи) и временно съхраняване на отстранените материали и компоненти до последващото им предаване;
4. мерки за реализация на годните за употреба резервни части.

Тъй като управлението на отпадъците от луминесцентни лампи е задължение на производителите/ вносителите ще се търси финансиране чрез разработване на проект до ПУДООС или чрез заплащане за услугите по събиране на ИУЕЕО, извършвани от регионалната система за събиране на опасни отпадъци от домакинствата от страна на организация по оползотворяване или лица, изпълняващи задълженията си индивидуално. В случай, че не бъде получено финансиране съобразно принципа „отговорност на производителя” и разходите не са поносими за населението е възможно разделното събиране на излезли от употреба луминесцентни лампи да бъде прекратено.

След сключване на договора с организация по оползотворяване на ИУЕЕО са предприети следните мерки за осигуряване успешното прилагане на системата за разделно събиране и спазването на законодателството по управление на отпадъците:

- издаване на заповед на кмета на общината за определяне на местата за събиране на различните видове ИУЕЕО и запознаване на обществеността;

- въвеждане на санкции за предаване на ИУЕЕО на събирателни пунктове, които нямат необходимото разрешение или изхвърлянето на ИУЕЕО на неразрешени за това места;
- налагане на санкции за извършване на дейности по събиране, съхраняване, транспортиране, оползотворяване и/или обезвреждане на ИУЕЕО, без съответното разрешение по чл. 35 от ЗУО или лиценз, издаден по реда на глава пета, раздел III от ЗУО;
- проучване на възможностите за въвеждането на допълнителни задължения за дружеството извършващо услугите по събиране на битовите отпадъци за осъществяване на по-строг контрол върху изхвърлянето на рециклируеми отпадъци (в частност ИУЕЕО) в контейнерите за смесени битови отпадъци;
- строг контрол за прилагане на нормативната уредба и по специално за наличието на разрешения за разкомплектоване на ИУЕЕО и договори за предаване на неметалните материали и опасни вещества.

Излезли от употреба пневматични гуми

На национално ниво липсва законодателство, което да даде възможност на производителите и вносителите на пневматични гуми сами да организират събирането и оползотворяването на излезлите от употреба пневматични гуми. Принципът „отговорност на производителят” се осъществява чрез събирането на продуктови такси в ПУДООС. В следствие на това общината може да получи финансиране единствено чрез разработване и представяне в ПУДООС на проект за разделно събиране и предаване за оползотворяване на излезли от употреба пневматични гуми.

Преди предприемането на действия по разработване на проект ще се проучат условията за финансиране от ПУДООС на дейностите с излезли от употреба пневматични гуми. Към разработване на проект ще се пристъпи в случай, че бъде потвърдено покриването на инвестиционните и експлоатационните разходи без да се налага финансиране от общинския бюджет. С проекта ще бъде определен и конкретния начин на събиране на пневматичните гуми – напр. поставянето им от населението до контейнера за смесени битови отпадъци и извозването им с отделен курс от фирмата, извършваща сметосъбирането, изкупуване от съществуващите събирателни пунктове, субсидиране на пунктовете, които извършват смяна на пневматични гуми за покриване на разходите за транспортиране до преработвателите на гуми или смесена схема.

Предвижда се също излезли от употреба пневматични гуми да бъдат събирани чрез регионалната система за събиране на опасни отпадъци от домакинствата. При натрупване на достатъчно количества в регионалния център пневматичните гуми ще бъдат предавани за изкупуване от предприятия, които притежават необходимите разрешения за изгаряне, рециклиране или други форми на оползотворяване (напр. циментови заводи, консорциум „Гуми Еко” - с. Габер или фирми, които регенерират гуми). В случай, че не бъде получено финансиране от ПУДООС или изкупните цени на предприятията не покриват разходите в степен, която е поносима за населението е възможно разделното събиране на излезли от употреба пневматични гуми да бъде прекратено.

При осигуряване на финансиране при спазване на принципа „отговорност на производителя” от страна на общинската администрация ще бъдат предприети следните мерки за осигуряване разделното събиране на излезли от употреба пневматични гуми и спазването на законодателството по управление на отпадъците:

- въвеждане на санкции за предаване на пневматични гуми на лица, които нямат необходимото разрешение или изхвърлянето им на неразрешени за това места;

- налагане на санкции за извършване на дейности по събиране, съхраняване, транспортиране, оползотворяване и/или обезвреждане на излезли от употреба пневматични гуми, без съответното разрешение по чл. 35 от ЗУО или регистрационен документ от ЗУО;
- проучване на възможностите за въвеждането на допълнителни задължения за дружеството извършващо услугите по събиране на битовите отпадъци за осъществяване на по-строг контрол върху изхвърлянето на рециклируеми отпадъци (в частност пневматични гуми) в контейнерите за смесени битови отпадъци;
- идентифициране на обектите, в които се извършва смяна на пневматични гуми; определяне на разрешените места за смяна на пневматични гуми и информиране на обществеността за това.

5.2.2 Отпадъци, за които има забрани и ограничения за депониране

В европейското и националното законодателство (Директива 1999/31/ЕС и Наредба № 8) са въведени изисквания за намаляване на количеството на депонираните биоразградими отпадъци и забрани за депониране на течни отпадъци, отпадъци, определени като експлозивни, корозивни, оксидиращи, лесно-запалими или запалими и излезли от употреба гуми. Това налага в общинската програма да се предвидят мерки за отделянето им от смесените битови отпадъци и предаването им за оползотворяване или обезвреждане по друг начин. Тъй като не са регламентирани други механизми за финансиране, разходите за третиране и транспортиране на тези отпадъци следва да се поемат от причинителите им т.е. населението, което заплаща такса битови отпадъци в общинския бюджет.

Опасни отпадъци от домакинствата

Организирането и финансирането на дейностите по разделното събиране на опасните отпадъци от домакинствата и осигуряването на тяхното оползотворяване/ обезвреждане не е по силите на отделна община. В следствие на това се предвижда тези дейности да се извършват съвместно от общините в рамките на Регионалното сдружение за управление на отпадъците.

За събирането на опасните отпадъци се изискват задълбочени знания относно техниката на безопасност при боравенето с тях. Необходимо е също да се познават физичните и химичните свойства на различните видове опасни отпадъци с цел правилното определяне на съдовете, в които да се съхраняват както и технологиите, по които се третират, за да се борави с тях (смесване, съхраняване, опаковане и др.) така, че да не се попречи на последващото им оползотворяване/ обезвреждане. Поради това събирането на опасните отпадъци се извършва в специализирани събирателни пунктове от квалифициран персонал. Правилното и безопасното извършване на дейностите по приемане, смесване, съхраняване, преопаковане на опасните отпадъци не може да се постигне без първоначално обучение на ръководния и изпълнителския персонал, за което е необходимо да се отделят време и средства.

За организиране на разделното събиране на опасните отпадъци от домакинствата в региона се предвижда изграждане на стационарен събирателен пункт в регионалния център, в който ще се събират опасните отпадъци от домакинствата в града. Останалите населени места в региона и по-отдалечените от регионалния център ще се обслужват от мобилен събирателен пункт, който ще доставя събраните отпадъци в стационарния пункт за временно съхраняване, смесване, опаковане и подготовка за транспортиране

до преработвателите. Преди пристигането на мобилния събирателен пункт в съответното населено място или район жителите трябва да бъдат надлежно информирани от местните власти за видовете отпадъци, които се събират, забраните за изхвърляне на опасни битови отпадъци, местоположението на мобилния пункт и времето, за което ще остане. За районите на регионални център престоят на пункта може да бъде с продължителност от 2 до 5 дни, тъй като персоналят живее в същия град докато за останалите населени места времето за престой и пътуване трябва да е в рамките на един работен ден.

В събирателните пунктове ще се приемат опасни отпадъци от домакинствата, които могат да се групират в следните категории: бои вкл. лепила, мастило, смоли; масла (минерални и растителни); разтворители; миещи и почистващи препарати; луминесцентни лампи и др. живак съдържащи отпадъци; пестициди и изкуствени торове; автомобилни акумулатори; портативни батерии и акумулатори; лекарства; киселини; основи; опаковки от опасни продукти; аерозоли; рентгенови/ фото химикали; пожарогасители; други (неизвестни). Освен опасни отпадъци ще бъдат приемани и пневматични гуми, които трябва да бъдат отделени от общия отпадъчен поток тъй като за тях има забрана за депониране.

До момента в страната не е правено никакво изследване за количеството и състава на опасните отпадъци от бита. Поради липса на данни се приема, че количеството е около 1 % от общото количество на битовите отпадъци, какъвто е показателят докладван от повечето европейски държави. За определяне на количествата в различните населени места е направено допускането, че за селища с население до 3 000 ж. този процент е 0,4, между 3 000 и 50 000 ж. – 1,1% и над 50 000 ж. – 1,5%.

Предвижда се да се използва един камион както за събиране на отпадъците от населените места и районите в регионални център така и за транспортиране на събраните отпадъци до различните преработватели.

Тъй като не се очаква постигане на пълна събираемост през първата година няма да се закупят контейнери за съхраняване на целия обем отпадъци, образувани в региона като броят на различните контейнери ще се увеличава постепенно в зависимост от реално събираните количества отпадъци.

За редица опасни отпадъци от бита към момента в страната не е намерено решение за тяхното оползотворяване или екологосъобразно обезвреждане. С действащата Национална програма за управление на отпадъците правителството в лицето на МОСВ е поело ангажимента за изграждане на Национален център за обезвреждане на опасни отпадъци, който ще се състои от инсталация за изгаряне, съоръжение за физикохимично третиране, съоръжения за солидифициране, рециклиране, депо за опасни отпадъци, депо за азбест, лаборатории, съоръжения за приемане на отпадъци и съхранението им. До момента обаче проекта е на фаза предварителни проучвания и идеен проект без да е осигурено финансиране. Системата за разделно събиране ще бъде проектирана за съхранение на опасните битови отпадъци, за които няма решение до една година и в случай, че в рамките на този период изграждането на национални център не претърпи развитие е възможно преустановяване на събирането на тези отпадъци. Прогноза за количеството на различните опасни битови отпадъци и планове за тяхното оползотворяване/ обезвреждане са представени в Приложение №1.

Таблица 7. Методи за обезвреждане на различните видове опасни отпадъци от бита

Видове опасни отпадъци от бита	Планове за оползотворяване/ обезвреждане	
	към момента	за в бъдеще
Бои вкл. лепила, мастило, смоли	Временно съхраняване	Изгаряне – Нац. Център; Оргахим; Нефтохим; циментови заводи
Масла (минерални)	Лубрика, циментови заводи	Лубрика, циментови заводи
Масла (растителни)	Производство на биодизел, изгаряне	Производство на биодизел, изгаряне
Разтворители	Временно съхраняване, Регенериране	Дестилация - Нац. Център
Почистващи препарати	Временно съхраняване Б-Б куб	Физ.-хим третиране, изгаряне - Нац. Център
Луминесцентни лампи	Износ за рециклиране	Рециклиране – организации по оползотворяване
Др. живак съдържащи отпадъци	Временно съхраняване Б-Б куб	Рециклиране, Физ.-хим третиране, изгаряне - Нац. Център
Пестициди и изкуствени торове	Временно съхраняване Клетка за опасни отпадъци Б-Б куб	Физ.-хим третиране, изгаряне - Нац. Център
Автомобилни батерии и акумулатори	Рециклиране – Монбат, ОЦК-Оловно-цинков комбинат	Рециклиране – Монбат, ОЦК
Портативни батерии и акумулатори	Временно съхраняване Клетка за опасни отпадъци Б-Б куб	Рециклиране Физ.-хим третиране, изгаряне - Нац. Център
Лекарства	Изгаряне – инсинератор в София	Изгаряне – инсинератор в София, Нац. Център
Киселини	Възстановяване, неутрализация - промишленост	Възстановяване, неутрализация - Нац. Център
Основи	Възстановяване, неутрализация - промишленост	Възстановяване, неутрализация - Нац. Център
Опаковки от опасни продукти	Клетка за опасни отпадъци Организации по оползотворяване	Оползотворяване
Аерозоли (опаковки)	Рециклиране (метални опаковки)	Рециклиране
Рентгенови/ фото химикали	Вр. съхраняване Рециклиране (извличане на Ag)	Рециклиране
Пожарогасители	Вр. съхраняване Рециклиране	Рециклиране
Други (неизвестни)		

Биоразградими отпадъци

В съответствие с европейското и националното законодателство общините следва да предприемат мерки за поэтапното намаляване на количеството на депонираните биоразградими отпадъци. Като алтернатива на депонирането се прилагат основно биологични методи на третиране и изгарянето на смесените битови отпадъци, но и за двата метода в страната липсват лицензирани съоръжения и инсталации с достатъчен

капацитет. В сравнение с изгарянето, биологичните методи имат редица предимства тъй като са сравнително по-евтини методи и водят до използване на суровинните свойства на отпадъците.

Допълнително усложнение при биологичните методи е, че за разлика от изгарянето е необходимо биоразградимите отпадъци да бъдат отделени от общия отпадъчен поток. Това може да стане чрез разделно събиране на биоразградимите отпадъци при източника на образуване – от домакинствата, заведения за обществено хранене, предприятия и т.н. след което отделените биоразградими отпадъци се подлагат на **аеробно разграждане** (компостиране) за получаване на компост или на **анаеробно разграждане** (ферментация) за получаване на био-газ. Компостирането може да се извършва в индустриални условия като се използват затворени реактори за контролиране на параметрите на процеса – температура, нагнетяване на кислород и др., или чрез разстилане на материала директно върху полето на редове (т.нар. windrows) или купчини, които могат да бъдат покрити за ускоряване на процеса или да бъдат оставени на открито.

Към момента в страната липсва практика за разделяне на биоразградимите отпадъци от смесените битови отпадъци и тяхното третиране в съоръжения с индустриален мащаб. Поради това с цел отлагане на изпълнението на изискванията на Директива 1999/31/ЕС за намаляване на количеството на депонираните биоразградими отпадъци, България е договорила преходен период и през първите години целите могат да бъдат постигнати без прилагане на високотехнологични методи за третиране. За периода на действие на програмата не се предвижда изграждане или участие от страна на общината в изграждането на съоръжение за третиране на биоразградимите отпадъци с голям капацитет. Въпреки това ще се проучат възможностите и ще се води активен диалог с останалите общини от региона за засилване на регионалното сътрудничество и за създаване на съвместна система за разделно събиране, транспортиране и оползотворяване на биоразградимите отпадъци, която ще позволи постигането на високите цели, заложи в законодателството за периода 2010 – 2020 г.

За периода обхванат от настоящата програма се планира на територията на общината да бъде изградена една площадка за открито компостиране чрез разстилане на биоразградимите отпадъци на редове (по метода windrow). Това ще позволи да се предотврати депонирането на значителни количества биоразградими отпадъци при сравнително малки инвестиционни и експлоатационни разходи. Капацитетът на площадката е определен за третиране на цялото количество биоразградими отпадъци, образувани в общината, въпреки че не се очаква да бъдат събрани всички отпадъци.

За целите на настоящата програма са използвани резултатите от проведените през 2007 година проучвания в различни типове населени места от общината- количеството на биоразградими отпадъци възлиза на 35% от общото количество на битовите отпадъци.

Предлаганият метод на третиране на биоразградимите отпадъци използва се основава процеса био-деградация, който в естествени условия протича бавно, на повърхността на земята, при температурата на околната среда и предимно анаеробно. Естественото разлагане на органиката се ускорява като преработваният субстрат се събира на редове (т.нар. windrows), което позволява да се съхрани част от топлината отделяна от дейността на микроорганизмите, при което температурата нараства. Този ускорен процес именно е компостирането. В процеса на био-деградацията органичният субстрат претърпява физично и химично превръщане с образуването на стабилен краен продукт. Този продукт е ценен за селското стопанство като органичен тор и като средство за подобряване структурата на почвата.

За изграждане на съоръжението за компостиране се предвижда да се отдели не обработваема земя общинска собственост. Разположението на площадката трябва да е подбрано така, че да е лесно достъпно за всички населени места в общината и да отговаря на *Наредба № 7 за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци.*

При възлагане на проектирането на площадката следва да се отдели достатъчно място за разполагане на редовете с биоразградимите отпадъци (за активната фаза и фазата на изстиване и съзряване), разтоварване на необработения материал, временно съхранение на готовия компост, гариране и маневриране на товаро-разтоварната техника и оборудването за обръщане на редовете. Площадката трябва да е с настилка (асфалтова или циментова) за предотвратяване на замърсяването на подземните води и за събиране на дъждовните води. На основата трябва да се даде подходящ наклон с цел довеждане на инфилтратата и повърхностните води в резервоар. Събраните води могат да се използват повторно за постигане на оптимална влажност на редовете с отпадъци. На площадката трябва да се изгради и навес за разполагане на компоста по време на фазата на изстиване и съзряване, както и склад за временно съхранение на готовия продукт.

На площадката биоразградимите отпадъци се разстилат (чрез трактор с ремарке) на редове с напречна форма на полукръг с височина около 1- 2 м. и ширина на основата 3 – 4 м. Редовете периодично се обръщат чрез челен товарач или специално устройство за преобръщане прикачено към трактора с цел получаване на оптимално аериране на процеса на компостиране. По време на активната фаза обема на отпадъците непрекъснато намалява, което позволява редовете с еднаква степен на съзряване да се обединят в по-големи редове, като по такъв начин се освобождава място. Обръщането на редовете трябва да се прави по-често в началото на фазата с цел постигане на необходимата температура на процеса като се препоръчва следната честота на обръщане.

При ефективно извършване на процеса на обръщане активната фаза може да приключи до 1 месец след което са необходими още около два месеца за изстиване и съзряване. Оборската тор и някои растителни отпадъци имат ниско съотношение C/N, висока влажност и лошо се подават на аерация. Те трябва да се смесват с твърд материал (пълнител) сорбиращ влагата, който обезпечава допълнителен въглерод и нужната за аерирането структура на сместа. Най-добрият пълнител се явява сламата, но може да се добавят листа, стърготини, трески, хартиени изрезки и др.

Поради големия дял на биоразградимите отпадъци, подходящи за компостиране от общото количество на битовите отпадъци прилагането на ефективна система за разделното им събиране ще доведе до съществено намаляване на разходите за транспортиране и обезвреждането на смесените битови отпадъци на регионалното депо. За събирането на отпадъците от малките населени места на общината не се предвижда въвеждането на система за събиране и извозване до съоръжението за компостиране. Биоразградимите отпадъци ще бъдат доставяни от домакинствата, срещу което ще получават готов компост. Очаква се, че безплатното предоставяне на компост е достатъчен стимул за населението от селата за да отделят биоразградимите отпадъци от общия отпадъчен поток и по такъв начин да допринесат за намаляване на разходите за извозването на битовите отпадъци до регионалното депо. Освен за безвъзмездно ползване от жителите, които доставят биоразградими отпадъци за компостиране, за готовия компост ще се търси пазарна реализация в селското и горското стопанство и озеленяването или ще се ползва за наторяване и подобряване на почвата в общински паркове и градини, спортни площадки, нарушени терени и др.

В европейското и националното законодателство не е предвиден специфичен механизъм за финансиране на дейностите с биоразградими отпадъци поради което разходите следва да бъдат поети от общинския бюджет. В сравнение със съществуващата практика на изхвърляне на битовите отпадъци на депа неотговарящи на нормативните изискванията отделянето и компостирането на биоразградимите отпадъци е по-скъпо и ще доведе до натоварване на общинския бюджет, но трябва да се вземе под внимание, че с пускането в експлоатация на регионалното депо тези незаконни дейности трябва да бъдат прекратени и да се търсят начини за намаляване на количествата отпадъци, които се транспортират на далечни разстояния. Трегирането на биоразградимите отпадъци на място в общината в съоръжение, което не изисква прекомерни инвестиционни и експлоатационни разходи се явява подходяща алтернатива.

Предвижда се за изграждането и експлоатацията на съоръжението да се привлекат частни инвестиции под формата на публично – частно партньорство.

5.3 Подобряване на организацията по събиране и транспортиране на отпадъците

5.3.1 Нормативна база

В законодателството на Европейската общност и националното законодателство няма специализиран нормативен документ, регламентиращ точни изисквания по отношение системите за събиране и извозване на битовите отпадъци, необхванати в разделното събиране с цел рециклиране или обезвреждане при специални условия. Дадена е възможност на общините сами да определят организацията и техническите средства за събиране, транспортиране и обезвреждане на смесените битови отпадъци, стига да са спазени условията за опазване на околната среда и човешкото здраве от вредното им въздействие.

Съгласно изискванията на Закон за управление на отпадъците (ЗУО) кметът на общината е длъжен да осигури условия, при които всеки притежател на битови отпадъци се обслужва от лица, с които е сключен писмен договор за предоставяне на услуги по реда на Закона за обществените поръчки (ЗОП). Кметът отговаря за осигуряването на съдовете за съхраняване на отпадъците, събирането и транспортирането им до депата, инсталациите или други съоръжения за обезвреждане. Възлагането на дейността чрез процедура по ЗОП е задължително и за общинските търговски дружества и предприятия.

Тъй като средствата за управление на смесените битови отпадъци се осигуряват от събираната “такса за битови отпадъци”, начинът за определянето, набирането и изразходването им са регламентирани от Закона за местните данъци и такси (ЗМДТ).

Ежегодно до 30 октомври със заповед на кмета на общината по чл. 63, ал.2 от ЗМДТ се уведомява населението за обхвата на системата за сметосъбиране и сметоизвозване, честотата и техническата обезпеченост на предлаганата услуга за следващата година.

Размерът на таксата се определя в годишен обем за всяко населено място с решение на общинския съвет, въз основа на одобрена план-сметка, включваща разходите за:

- осигуряване на необходимите съдове за съхраняване на битови отпадъци;
- събиране на отпадъците и транспортирането им до съоръженията за обезвреждане;
- изграждане, поддържане, експлоатация и закриване на депата или другите съоръжения за обезвреждане;
- поддържане чистотата на териториите за обществено ползване.

Целта е всички разходи да се поемат от събраните приходи от такса битови отпадъци от фирмите и населението.

ЗМДТ определя няколко възможности за изчисляване размера на таксата за битови отпадъци, като най-справедлив е методът за определянето ѝ на база количеството на формирания отпадък. Всяка община сама избира методология и я защитава пред общинския съвет.

До момента в страната всички общини без изключение определят таксата за дейностите по управление на отпадъците и поддържане чистотата на населените места на база данъчната оценка на ползваните имоти от гражданите и фирмите. Изхождайки от принципа “замърсителят плаща” разходите за предоставяната услуга за сметосъбиране и сметоизвозване не следва да се дотират от общинския бюджет или други приходи (санкции, глоби и дарения), а да се поемат от причинителите на битови и приравнени на тях отпадъци – населението, фирми, занаятчийски дейности, търговски обекти, офиси и други.

Методът за обезвреждане на битовите отпадъци чрез депониране освен че е традиционен за страната, е определен като приоритетен чрез прилаганата програма за Директива 1999/31/ЕС и Националната програма за управление на дейностите по отпадъците. Покриването на територията на България с регионални депа, изградени с финансиране от фондовете на ЕС решава проблема на всички общини. Изборът на различен начин на обезвреждане при сегашното икономическо състояние може да си позволят евентуално само най-големите общини – София, Пловдив, Варна и то отново със съпътстващо финансиране от фондовете на ЕС.

През месец октомври 2005 г. в изпълнение на Националната програма за дейностите по отпадъците е въведено в експлоатация регионално депо за неопасни отпадъци в Монтана. Съгласно програмата и подписаното споразумение между МОСВ и общините от региона битовите отпадъци се събират организирано от всички населени места и да се депонират на регионалното депо. За общините това е свързано с допълнителни разходи, най-малко поради увеличените транспортни разходи до отдалеченото регионално съоръжение, отчисления по ЗУО, цена на тон депониран отпадък.

5.3.2 Оптимизиране на системата за събиране и транспортиране на отпадъците

При разработване на проект или концепция за дейностите по събиране и транспортиране на битовите отпадъци се определят следните най-подходящи за съответната община параметри:

Технологична схема

- технология с несменяеми съдове, при която пълните контейнери се обслужват на място от сметосъбиращия автомобил;

Използван е несменяем контейнерен парк в общината, съставен от контейнери тип “Бобър” от 1100 л и индивидуални кофи от 110 л.

Периодичност на извозване

Изборът на подходяща за общината периодичност на събиране и извозване на битовите отпадъци е от изключително значение както за качеството, така и за ефективността на системата.

Препоръчаната периодичност е:

Кофи тип „Мева”

- за селищата: Бойчиновци, Владимирово, Громшин, Ерден, Лехчево, Мадан, Мърчево, Охрид и Портитовци – през седмица

Контейнери тип „Бобър”

- за селищата: Бойчиновци, Владимирово, Громшин, Ерден, Лехчево и Мърчево – всяка седмица
- за селата: Мадан, Охрид и Портитовци – на десет дни
- за селата: Бели брод, Бели брег, Пали лула и Кобиляк – на петнадесет дни

Техническа съоръженост

Правилното определяне на техническата съоръженост на системите за съхранение, събиране и транспортиране на отпадъците е основна предпоставка за ефективната им експлоатация. Тя зависи най-вече от количеството отпадъци, което трябва да се насочи към регионалните съоръжения към момента на създаването или оптимизирането им. Сумарният обем на съдовете се изчислява за максималното възможно натрупване на отпадъци между две извозвания. Излишният им обем не стимулира редовно обслужване, поради което се търси мярката между потребността и гарантирането на известна сигурност на системите при непредвидими обстоятелства.

Съдовете за отпадъци трябва задължително да предлагат удобства при ползване, да са съобразени със степента на урбанизация на обслужваната територия и сполучливо да се вписват в селищната среда. Населението не проявява особен интерес към техниката, с която се извършва събирането и транспортирането на отпадъците, но е чувствително към вида, техническото и хигиенно състояние на ползваните контейнери. Във връзка с това оптимизацията на системите трябва да гарантира не само ефективност, но и по-добро от съществуващото до момента качество на предлаганата услуга.

В автомобилния парк за изпълнение на дейностите по сметосъбиране и сметоизвозване основните машини са специализираните сметосъбиращи автомобили, снабдени с универсални повдигащи устройства за работа с цялата гама съдове за отпадъци и надстройка, осигуряваща висока степен на компресия. И двата типа уплътняващи устройства (ротопреса и вариопреса) са подходящи за битовите отпадъци в регион Монтана. Обемът на надстройките на най-често ползваните автомобили е 18 м³ и изборът зависи от количеството на формираните отпадъци, състоянието на транспортната инфраструктура и разстоянието до регионалните съоръжения.

Финансово-икономически показатели

Оперативните разходи за дейността събиране и транспортиране на битови отпадъци се изчисляват чрез:

- определяне разходите по експлоатация на всеки вид използвана техника;
- определяне на разходите за поддръжка на контейнерния парк;
- определяне на разходи за администриране и печалба.

Условията, при които са направени калкулациите за определяне на разходите за техниката, са показани в следващата таблица.

Таблица 12 *Условия за определяне на разходите за дейността събиране и транспортиране на битови отпадъци.*

Видове разходи	Основни параметри
Разходи за горива и материали	<ul style="list-style-type: none"> • Разходи за гориво – определят се от разходните норми за съответната механизация, цена за дизелово гориво и режима на експлоатация. • Разходи за смазочни материали – в размер на 10% от разхода за гориво.

Разходи за поддръжка	<ul style="list-style-type: none"> • Разходи за поддръжка: <ul style="list-style-type: none"> - 4% от доставната стойност при нова техника; - 8-10% от стойността при употребявана техника; - 2% от доставната стойност за контейнерния парк. • Разходи за гуми – ежегодна подмяна на комплект гуми за сметоизвозващата техника; за другата механизация – на определен пробег.
Разходи за заплати и осигуровки	<ul style="list-style-type: none"> • Разходи за заплата: <ul style="list-style-type: none"> - средна месечна заплата за категория шофьор 450-550 лв. в зависимост от степента на натоварване на техниката; - средна месечна заплата за останалия персонал –300-350 лв. • Разходи за осигуровки от страна на работодателя - съгласно нормативната уредба в страната.
Разходи за такси и застраховки	<ul style="list-style-type: none"> • Разходи за такси: <ul style="list-style-type: none"> - данък МПС ; - винетка; • Разходи за застраховки: <ul style="list-style-type: none"> - застраховка гражданска отговорност; - автокаска <p>Изброените разходи се променят ежегодно.</p>
Амортизации	<ul style="list-style-type: none"> • Срок на амортизация – 7 години за транспортната техника и 5 години за контейнерния парк, определени въз основа на наблюдения за физическия срок на амортизация.
Административни разходи	<ul style="list-style-type: none"> • Разходи за администриране на дейността – 15% от разходите за дейността
Печалба	<ul style="list-style-type: none"> • Определена като приемлива и средна за сектора – 10%

Разходите се определят при цени, действащи към момента на изготвяне на калкулациите.

Инвестиционните разходи са съобразени с актуалните единични цени на автомобилния и контейнерен парк към времето на изготвяне на калкулациите.

Финансови разходи не се предвиждат, тъй като за доставката на съдове и техника се разчита на финансиране от ПУДООС.

Стъпките за оптимизиране и развитие на системите за разделяне, съхранение и извозване на отпадъците се търсят в следните направления:

- обхващане на всички населени места от територията на общината;
- осигуряване на съвременни съдове и техника;
- оптимизиране на честотата на обслужване и маршрутите;
- въвеждане според специфичните условия на всяко населено място подходящите системи за събиране на рециклируеми отпадъци от опаковки, биоразградими, опасни, строителни, отпадъци от ИУМПС и др. специфични отпадъци. Необходимо е да се прецени точно и времето за въвеждането им;
- подготовка на обществеността за участие в планираните мерки.

При изготвяне на предложения за подобряване на системите за събиране и транспортиране на битовите отпадъци се спазват следните основни принципи:

- за общините с установени традиции в сметосъбирането – запазване на добре функциониращите елементи от съществуващите системи и оптимизиране в други, с цел подобряване на услугата и повишаване на ефективността ѝ;
- при сключени дългосрочни договори с изпълнители извън структурите на общините се правят препоръки за необходимите промени в техническата съоръженост или организацията на системите, но същите трябва да бъдат съобразени с условията на действащите договори;
- при създаване на нови системи – максимално прилагане на унифициран парк от съдове тип “Бобър” с обем 1100 л и вариране в периодичността на извозване за различно урбанизираните територии;
- търсене на регионален подход при решаването на всички проблеми, свързани с управлението на отпадъците.

След община Монтана община Бойчиновци е втората в региона, насочила отпадъците си към регионалното депо още от 2006г.

Дейностите по събиране и транспортиране на битовите отпадъци от община Бойчиновци до регионалното депо Монтана се изпълняват от фирма “Астон сервис” ООД и обхващат 100% от населението и селищата в общината. Възложени са чрез процедура по ЗОП за срок от четири години, считано 2014-2018 г.

Системата за организирано сметосъбиране на община Бойчиновци е изградена от контейнери “Бобър” от 1100 л и кофи “Мева” с обем 110 л и има показателите на една съвременна дейност с добри технически и икономически параметри. Периодичността на обслужване на съдовете, съгласно заповедта на кмета на основание чл. 63 ал.2 от ЗМДТ е както следва:

- през 15 дни за кофите “Мева”;
- 2 до 4 пъти месечно за контейнерите “Бобър”.

За всички селища се предлагат и услугите - поддържане чистотата на териториите за обществено ползване и почистване на замърсени терени.

Контейнерният парк е осигурен чрез получен от ПУДООС кредит и към момента е следният:

- контейнери тип “Бобър” – 237 бр. и 11 бр. пластмасови;
- кофи тип “Мева” – 3053 бр.;
- кошчета за улични отпадъци – 60 бр.

Транспортирането на отпадъците до регионалното депо се извършва с автомобили на фирмата, изпълнител на дейността. Изборът на автомобил е с възможно най-голям обем, съобразен с местните условия (основно състоянието на транспортната инфраструктура), гарантира нейната ефективност.

Оптимизирането на системата трябва да се търси в увеличаване броя на контейнерите “Бобър” за сметка намаляване участието на индивидуалните съдове “Мева”. Замяната може да се извърши в съотношение 1 към 10, тоест 10 кофи се заменят с един контейнер “Бобър”. Освен това в рамките на всяко по-голямо населено място може да има различно обслужване според статута на отделните територии. Разпределението на съдове по селища също може да се прецизира.

Към сега съществуващата и използвана техника трябва да се прибави използването на специализиран автомобил за измиване и дезинфекция на контейнерното стопанство минимум 2 пъти годишно. Периодично се налага ползване и на самосвал за извозване на едрогабаритни отпадъци, почистване на нерегламентирани замърсявания и други. Препоръчително е тези машини да се наемат от машинния парк, създаден чрез регионалната структура за управление на отпадъците и ползван от

всички общини в региона. Предлага се такава да се създаде с цел подпомагане на общините в дейностите по управление на отпадъците.

Сравнително високите относителни разходи се дължат на все още преобладаващото обслужване с индивидуални съдове “Мева”.

В следващата таблица са показани приходи и разходи за развитие на дейностите по събиране и транспортиране на битовите отпадъци за периода 2009 - 2012 година, през който се преминава изцяло на извозване до регионално депо Монтана.

Таблица 13 Приходи и разходи за системата за събиране и транспортиране на битовите отпадъци за периода 2009- 2012 г.

		2009 отчетени	2010 отчетени	2011 отчетени	2012 отчетени
1	Приходи от такса БО	102 345	110 966	114 605	131 297
2	Разходи за събиране, транспортиране и депониране	98 329	119 927	127 804	146 720
3	Обслужвано население в %	100	100	100	100
4	Транспортирани отпадъци до регионалното депо в т.	1 537	1 708	1 754	1 713

5.4 Екологосъобразно обезвреждане на отпадъци

5.4.1 Битови отпадъци и производствени отпадъци, които се обезвреждат съвместно с битовите

Законодателството на Европейската общност и Националното законодателство по управление на отпадъците налага строги изисквания към изграждането и експлоатацията на съоръжения обезвреждане на отпадъците.

Прилагания метод за обезвреждане на отпадъците на общината е депонирането и се планира тази практика да продължи и в бъдеще, но ще се извършва в общо съоръжение за всички общини от региона – Регионално депо Монтана.

Изграждането на съоръжения за обезвреждане /депа/ на отпадъци е приоритет на програмата за прилагане на *Директива 1999/31/ЕС за депониране на отпадъци и Националната програма за управление на дейностите по отпадъците*. Съгласно програмните документи се предвижда изграждането на система от съоръжения, /55 регионални депа/ която да осигури екологосъобразното обезвреждане на цялото количество битови отпадъци генерирани в страната. За тази цел са планирани необходимите средства и определени съответните източници на финансиране.

Основното изискване за осигуряване финансиране на изграждането на съоръжение, е то да бъде използвано на регионален принцип съгласно обхвата, определен в цитираните по-горе програмни документи. Отчитайки тези реалности община Бойчиновци предприе необходимите действия за реализацията на регионално депо, подкрепяна от заинтересуваните общини.

Регионалното депо за отпадъци вече е изградено и пуснато в експлоатация с финансиране по Програма ИСПА. Депото е изградено съгласно всички изисквания за

опазването на околната среда и съответства на изискванията на Директива 1999/31/ЕС за депонирането на отпадъци. Експлоатацията на регионалното депо следва да се извършва при спазване на процедурите и критериите за приемане на отпадъци на депа, проекта на технология на депониране и условията в Комплексното разрешително за обекта. Депото има издадено Комплексното разрешително за експлоатация.

Съгласно Комплексното разрешително, регионално депо за неопасни отпадъци за общините Монтана, Криводол, Бойчиновци, Берковица, Лом, Чипровци, Георги Дамяново, Брусарци, Медковец, Вършец, Вълчедръм и Якимово е с общ капацитет 911 200 m³ тона и включва:

- Клетка 1 - 43 000 m³
- Клетка 2 - 172 300 m³
- Клетка 3 - 377 200 m³
- Клетка 4 - 318 700 m³

Въведеното в експлоатация регионално депо се използва на регионален принцип и обслужва всички общини включени в обхвата, съгласно Националната програма за управление на дейностите по отпадъците и в съответствие с изискванията на Закона за управление на отпадъците.

Цената за обезвреждане на отпадъците е еднаква за всички общини включени в обхвата на съоръжението. Съгласно чл.15 на Наредба №8 от 24.08.2004 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци (ДВ, бр.83/2004 г.):

- ал.2, цената за депониране на отпадъци трябва да възстановява разходите за изграждане на депото и да покрива разходите за експлоатация, мониторинг, закриване и следексплоатационни грижи за площадката на депото, за период не по-кратък от 30 години;
- ал.3, цената за депониране на отпадъците се определя с план-сметки за всяка от дейностите по изграждане, експлоатация, мониторинг, закриване и следексплоатационни грижи за депото, при отчитане на очаквания годишен обем на постъпващите отпадъци за целия период на експлоатация на депото;
- ал.5, операторът на депото е длъжен да осигурява обществен достъп до план-сметката за определяне на цената за депониране на отпадъците.

Наличието на изградено и въведено в експлоатация регионално депо поставя пред общината задължението за преустановяване експлоатацията на съществуващите на територията на общината депа за битови отпадъци (нерегламентирани сметища). Това изискване е наложено с нормата на §5, т.6 от Преходните и Заключителни разпоредби на *Наредба № 8 от 24 август 2004 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци*, транспонираща Директива 1999/31/ЕС.

През 2003-2004 г. българското Министерство на околната среда и водите с подкрепата на датското Министерство на околната среда и енергетиката разпространи “Доклад за възможностите за институционална уредба на организация за експлоатация на депо между общини”. Съгласно изводите направени в доклада има два възможни за създаване на дружество, което да експлоатира регионалното депо:

- междуобщинско дружество – в този случай всички общини трябва да се съгласят да участват (да имат дял) в дружеството. Решенията за институционални промени, капитални инвестиции и кредити трябва да се гласуват от общинските съвети на общините.

- оператор на депо, който е 100% собственост или има сключен договор по реда на ЗОП с една община. В този случай една община /община Монтана/ притежава всички дялове в дружеството, а другите общини заплащат за услугите по депониране на отпадъци.

В преговорите с останалите общини от региона се отстоява идеята за създаване на независимо сдружение за междуобщинско сътрудничество при депонирането на отпадъците.

5.4.2 Строителни отпадъци

В съответствие с изискванията на ЗУО, кметът на общината отговаря за избора на площадка, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за строителни отпадъци или на други инсталации или съоръжения за обезвреждане на строителни отпадъци. Въпреки това за обезпечаване на финансирането на съоръжението не се събира местен данък или такса и разходите за изграждане и експлоатация трябва да се покриват на пазарен принцип от приходите от услугите по обезвреждане, които общината предоставя на притежателя на строителните отпадъци или на изпълнителя на строителството или разрушаването. Цената на услугите се определя от общинския съвет. В тази връзка в случай, че в общината не се образува достатъчно количество строителни отпадъци, за да се обезпечи финансирането на разумна цена, изграждането на съоръжение за обезвреждане на строителни отпадъци е икономически неосъществимо при така заложен в законодателството механизъм на финансиране.

Текущата практика е строителните отпадъци да се депонират дори в същите депа, в които се депонират битовите отпадъци. Към момента на територията на общината се генерират незначителни обеми строителни отпадъци в сравнение с други региони от страната. За сравнение цената за депониране на инертни отпадъци в съоръжение с капацитет 2000 т/год. клони към 50-60 лв./тон.

Съгласно изискванията на Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни отпадъци, налага повторното им оползотворяване в строителството. Преобладаващата фракция в строителните отпадъци и по конкретно отпадъците от бетон, тухли, керемиди и т.н. след натрошаване е подходяща да замени добиваните първични природни материали (чакъл, баластра, пясък и др.), използвани като пълнители в строителството или при полагането на пътни настилки. Влагането на тази фракция за направата повторно на бетон изисква по-сложни технически и по-скъпи съоръжения в сравнение с натрошаването.

За да може на територията на общината да се приложи успешно практиката за повторно използване и рециклиране на строителните отпадъци трябва да бъдат създадени подходящи пазарни условия за изграждане и експлоатация на съоръжение за рециклиране. Не само сложни високотехнологични съоръжения за рециклиране, но дори опростени в технически аспект методи не могат да се конкурират с депонирането ако не спазени следните четири условия.

1. За притежателя на отпадъците трябва да е по-скъпо да депонира отпадъците в сравнение с рециклирането им и цената на рециклираните отпадъци трябва да е поне съизмерима с цената на природните суровини. Опитът в държавите от Европейския съюз показва, че цената за депониране следва да е по висока от 12 евро/тон за да може разходите за рециклиране минус приходите от реализация на продуктите да са съизмерими с разходите за депониране. Това налага повишаване на цената за депониране повече от два пъти, което е невъзможно да

- бъде обосновано от общината с разходи и може да бъде направено само чрез въвеждане със закон на допълнителна такса, която изкуствено да повиши цената за депониране с цел стимулиране на рециклирането;
2. Ползвателите на продукта от рециклирането трябва да са убедени, че той притежава не по-лоши качества от природните суровини. За целта е необходимо въвеждането на национални стандарти за качеството на рециклираните строителни отпадъци, които да се позовават в договорите между преработвателя и изпълнителя на строителството и с които да се гарантира, че готовия продукт притежава необходимите за съответното строителство;
  3. В страната и в частност в региона трябва да съществува търсене на продукти от рециклиране на строителни отпадъци. За съжаление основния отрасъл, който би могъл да употребява най-много рециклирани инертни материали – строителството на пътища е в застой и е сведен до изкърпване на съществуващата асфалтова настилка без да се ремонтира основата на пътя;
  4. Съществуващите депа за инертни отпадъци трябва да се експлоатират при спазване на законодателството по управление на отпадъците и по конкретно – приемането единствено на инертни отпадъци, спазване на изискванията към долния изолиращ екран, мониторинг и пробовземане и др. Необходим е строг контрол и санкциониране на нерегламентираното изхвърляне на строителни отпадъци на неразрешени за това места.

Към момента в общината и в региона нито едно от тези условия не е изпълнено. Общината е способна да влияе донякъде единствено върху последното условие, но без да бъде подкрепена със законодателни мерки и структурни реформи на национално ниво не може да осигури подходящи условия за създаване на инфраструктура за рециклиране на строителните отпадъци.

Мерки за изграждане на депо за инертни отпадъци на мястото на затворена кариера за инертни материали или друг нарушен терен. Предвижда се да бъде направено задълбочено проучване за количеството на строителните отпадъци и да се оцени дали е осъществимо възвръщането на инвестициите на общината за изграждане и експлоатация на съоръжението.

С въвеждането в експлоатация на депото за инертни отпадъци ще бъдат предприети следните мерки за осигуряване спазването на законодателството по управление на отпадъците и създаване на благоприятни условия за изграждане на съоръжения за рециклиране от страна на частния сектор:

- издаване на заповед на кмета на общината за определяне на маршрута за транспортиране на строителните отпадъци и инсталацията/съоръжението за третирането им. В заповедта ще бъдат посочени съоръженията, които имат необходимите разрешения и извършват дейностите при спазване на всички нормативни изисквания;
- прилагане на критериите и процедурите за приемане на инертни отпадъци в съответствие с Наредба № 8. Издаване на отказ за приемане на смесени строителни отпадъци и уведомяване на РИОСВ за всеки отказ;
- въвеждане на санкции за предаване на строителни отпадъци на лица, които нямат необходимото разрешение или изхвърлянето им на неразрешени за това места.

5.5 Предотвратяване и намаляване на риска от стари замърсявания с отпадъци

В съответствие с изискванията на §5, т.2 от Преходните и Заключителни разпоредби на *Наредба № 8 от 24 август 2004 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци*, община Бойчиновци изготви и представи пред РИОСВ Монтана план за привеждане на съществуващото депо на територията на общината в съответствие с изискванията на наредбата. Планът е утвърден със съответните мерки и срокове за неговото изпълнение.

Съгласно §5, т.2 от Преходните и Заключителни разпоредби на *Наредба № 8 от 24 август 2004 г.* крайният срок за преустановяване на експлоатацията на съществуващи депа за битови отпадъци е до въвеждане в експлоатация на съответното за общината регионално депо, което е предвидено с *Националната програма за управление на дейностите по отпадъците*.

В съответствие с тази разпоредба се предприеха действия по закриване на съществуващото депо за отпадъци в град Бойчиновци. Съгласно чл.43 на *Наредба №8 от 24.08.2004 г.*:

- ал.1, закриването на депото се извършва по предварително изготвен план, като основните етапи в него се определят с инвестиционния проект на депото;
- ал.2, планът за закриване на депото по ал.1 включва дейности по повърхностно запечатване на депото, което се извършва в съответствие с проекта за изграждане на горния изолиращ екран, вкл. техническата и биологичната рекултивация и предвидените противоерозионни и противосвлачищни мероприятия.

както и съгласно Раздел IV на Приложение №2 към чл. 23 на *Наредба №8 от 24.08.2004 г.*:

- т. 4.20. Проектът за рекултивация е изработен в съответствие с предвиденото ползване на територията на депото по т.4.19 при съобразяване с изискванията на наредбата по чл. 16 от Закона за опазване на земеделските земи.

По смисъла на цитираните разпоредби операторът на съответното депо, респективно собственикът, а именно община Бойчиновци изготви **план за закриване на депото**, съгласно който рекултивира депото.

Проектът за рекултивация, който по смисъла на цитираните разпоредби е неразделна част от плана за закриване на депо е съгласуван в съответствие с изискванията на специфичното законодателство.

Съгласно т.7.2.2. на *Националната програма за управление на дейностите по отпадъците*, финансиране за закриване на съществуващите депа за битови отпадъци, които не отговарят на нормативните изисквания и обслужват системата за организирано събиране и транспортиране на битовите отпадъци, **се осигурява от държавния бюджет и ПУДООС**.

Предвижда се засилване на активността на контролните органи за контролиране спазването на забраните за изхвърляне на отпадъци на неразрешени за това места и налагане на адекватни санкции. Сумата от наложените глоби трябва най-малко да покрива разходите за почистване на ново-възникналите замърсени терени. Административно-наказателния състав на Закона за управление на отпадъците позволява налагането на глоби с необходимия размер, които да послужат като превантивна мярка срещу нарушаването на законодателството.

5.6 Правно регулиране на управлението на отпадъците и ускоряване прилагането на законодателството и политиката в областта

Местната нормативна уредба по управление на отпадъците трябва да създаде необходимите условия за прилагане на националното законодателство. За тази цел трябва да се предвидят задължения за различните лица, които имат отговорности в процеса на управление на отпадъците - собствениците или наемателите на търговски обекти (магазини) и заведения за обществено хранене, домсъветите, собствениците (или наематели), на еднофамилни жилища. Специално внимание следва да се отдели на въвеждането в общинската наредба на новоприетите нормативни актове за управление на масово разпространени отпадъци. Предложенията за въвеждането на конкретни нормативни задължения, забрани и ограничения са изложени в съответните раздели на настоящата програма и са обобщени в Плана за действие.

За обезпечаване на прилагането на новоприетото законодателство е необходимо да се идентифицират лицата, които имат задължения и отговорности като специално внимание следва да се обърне на големите генератори на отпадъци – търговски обекти, административни сгради, предприятия, които ползват системата за събиране и обезвреждане на битовите отпадъци, строителни дружества и на местата, които се използват или са били използвани за нерегламентирано изхвърляне на отпадъци. От особено значение е контролът за спазване на договорите на дружествата, на които общината е възложила изпълнението на обществени услуги – сметосъбиране, експлоатация на депо за строителни отпадъци, ликвидиране на замърсени терени и др. За осъществяване на ефективен контрол от страна на администрацията ще бъде изработен план за контролните дейности, който ще включва видовете обекти и места, на които ще се извършват проверки, кои дейности, разрешения, отчети или друг вид документи ще се проверяват, необходимите финансови и технически средства, честотата на контролиране, отговорния отдел и др.

5.7 Осигуряване на достатъчни и надеждни данни за отпадъците

Осигуряването на достатъчни и надеждни данни за образуването, състава, събирането, оползотворяването и обезвреждането на различните видове отпадъци е от съществено значение за правилната оценка на съществуващото състояние и за осъществяване на ефективно планиране и контрол на дейностите по управление на отпадъците. Ще бъдат предприети мерки за:

- разработване и прилагане на централизирана информационна система за отпадъците
- определяне на лице от общинската администрация, отговорно за събиране и обработка на информацията за количеството на депонираните битови отпадъци, количеството (по видове) на събраните и предадените за третиране опасни отпадъци от домакинствата, количеството на компостираните биоразградими отпадъци, количеството на депонираните строителни отпадъци, количество на разделно събраните масово разпространени отпадъци (по видове), честота на събиране на различните видове отпадъци, териториите замърсени с отпадъци и т.н.;
- въвеждане/изменение на формите на отчет на дружествата, извършващи третиране и транспортиране на отпадъци така че да отразяват нововъведените изисквания – напр. за претегляне на всички постъпващи на депото отпадъци, отчитане на количествата от индивидуалните съдове, отчитане на количествата неприети на депата отпадъци, поради това че съдържат забранени за депониране отпадъци, отчитане на километрите изминати до регионалното депо и по маршрута за

събиране на контейнерите, отчитане на количествата по предварително дефинирани видове отпадъци (за масово разпространените, рециклируемите, биоразградимите, опасните домакински отпадъци) и т.н.;

- провеждане на изследване за морфологичния състав на битовите отпадъци.

5.8 Укрепване на административния капацитет на общинската администрация

С въвеждането на нови изисквания в националното законодателство непрекъснато се увеличават задълженията на лицата отговорни по дейностите с отпадъци. Регионалното управление на отпадъците ще прехвърли основните отговорности относно обезвреждането на битовите отпадъци и събирането и предаването за третиране на опасните отпадъци от домакинствата на регионалната структура за междуобщинско сътрудничество, която ще разполага със собствен персонал. Въпреки това за осъществяването на заложените в настоящата програма мерки е необходимо да се определи и при необходимост да се назначи още един общински служител, който да се занимава единствено с въпросите на управлението на отпадъците. Той трябва да разполага с компютърна техника и софтуер за поддържане на базата данни за отпадъците и връзка с интернет, за да получава автоматично отчетите за количествата на отпадъците от измервателната техника на регионалното депо, депото за строителни отпадъци, пункта за събиране на опасни отпадъци, съоръжението за компостиране, данните от събирането на битовите отпадъци, отчетите на организациите по оползотворяване и др. За извършването на контрол над обектите извън общинския център и по специално на съоръженията за депониране на строителни отпадъци и за компостиране е необходимо да му бъде подсигуриран автомобилен транспорт. За служителите от звено „Екология” и по специално за лицето отговорно за управлението на отпадъците:

- компетентност при разработване на нормативни актове, указания планове и програми по прилагането на управление на отпадъците на местно ниво;
- упражняване на ефективен контрол и извършване на проверки за спазване на изискванията за управлението на отпадъците;
- въвеждане на разделно събиране на отпадъците;
- регионално управление на обезвреждането на отпадъци и коопериране с други общини;
- събиране, обработка, анализиране и докладване на данни;
- подготовка, разработване, оценка, прилагане и надзор на проекти за изграждане на инфраструктура за обезвреждане/оползотворяване на отпадъци;
- процедурите и условията за кандидатстване пред различните национални и международни финансови институции;
- провеждане на процедури и сключване на договори за възлагане на дейностите по управление на отпадъци;
- прилагане на схеми за публично-частни партньорства.

5.9 Участие на обществеността

Вземането на правилни решения и осъществяването на мерките заложените в общинските програми трябва да се постигне при оптимален баланс на интересите на различните участници в управлението на отпадъците. За целта е необходим непрекъснат диалог с обществеността, засегнатата индустрия, организациите по оползотворяване, РИОСВ,

ИАОС и др. и организирането на кампании за повишаване на общественото съзнание, като специално внимание се обръща на подрастващите. Предвиждат се следните мерки:

- изискване от ИАОС, националната система за мониторинг и РИОСВ информация за текущото състояние на околната среда и предоставяне на информация на населението чрез съобщения в интернет страницата на общината, средствата на общината за разпространение на информация (радиоточка, обяви пред сградата на общината), изявления в медиите и др.;
- привличането на населението, неправителствени организации и заинтересованата индустрия в процесите на вземане на решения по въпросите на управление на отпадъците – представители на заинтересовани неправителствени организации ще се привличат за участие в актуализацията на програмата за управление на отпадъците, клаузите на договорите с дружествата, извършващи услуги по управление на отпадъците, начина за определяне на размера на “такса битови отпадъци” и отчитането на изразходваните средства. Програмата за управление на отпадъците, разчет на разходите за управление на отпадъците, отчетите за изразходването на такса битови отпадъци, наложените санкции за неспазване на законодателството и данните за количеството на събраните различни видове отпадъци ще бъдат предоставяни свободно на широката общественост.
- повишаване на общественото съзнание с цел да постигне промяна в поведението на населението чрез осъзнаване на екологичните рискове, свързани с изчерпване на ресурсите, генерирането и обезвреждането на отпадъците чрез провеждане на конкурси, обществени мероприятия организирани специално за целта или включени като част от програмите за честване на празници на общината или конкретно населено място. Специално внимание следва да бъде отделено на работата с децата в предучилищна възраст и учениците от началния курс.
- редовно ще се провеждат анкети сред населението за получаване на обратна връзка за успеха на прилаганите мерки за управление на отпадъците.

6 ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Предложеният План за действие обхваща периода 2014 – 2020 година и включва основните мерки и дейности, предвидени за изпълнение на поставените в Програмата цели. Структурата на Плана за действие е съобразена с целите и приоритетите посочени в Глава III на програмата.

С приемането и прилагането на плана се цели да бъде постигнат оптимален баланс между различните законодателни, институционални, икономически и технически мерки и прилагане на интегриран подход за управление на отпадъците. Планът определя и отговорностите на различните институции и организации в областта на управление на отпадъците, свързани с реализацията на предвидените мерки и дейности, очакваните разходи и вероятните източници за тяхното финансиране.

№	Мярка/дейност	Начален срок	Краен срок	Отговорна институция	Очаквани разходи	Предлагани източници за финансиране
1.	Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъците					
1.1.	Проучване на възможностите за въвеждането на допълнителни задължения за дружеството извършващо услугите по събиране на битовите отпадъци за осъществяване на по-строг контрол върху изхвърлянето на опасни, растителни и строителни отпадъци в съдовете за смесени битови отпадъци	2014	ежегодно	Звено „Екология”, Инспекторат, Сдружение по събиране на отпадъци	-	-
1.2	Разделно събиране на опаковки, опасни, растителни, строителни и масово разпространени отпадъци от смесените битови отпадъци в т.ч. осигуряване на площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата при въведена система за разделно събиране на отпадъците	2014	2020	Звено „Екология”, Организации и сдружения по събиране на отпадъци	-	-
2.	Подобряване на организацията по събиране и транспортиране на отпадъците					
2.1.	Оптимизиране на системата за събиране и транспортиране на битовите отпадъци чрез намаление броя на индивидуалните съдове за сметка увеличеното ползване на контейнери “Бобър”.		ежегодно	Кмет на общината ДИРЕКЦИЯ „СИПОСУТ”	50 000	Общински бюджет - такса битови отпадъци; ПУДООС
2.2.	Провеждане на мониторинг за оптимизиране периодичността на извозване на битовите отпадъци и обема и състава на контейнерния парк.	ежегодно	ежегодно	ДИРЕКЦИЯ „СИПОСУТ” Звено	-	-

№	Мярка/действие	Начален срок	Краен срок	Отговорна институция	Очаквани разходи	Предлагани източници за финансиране
				„Екология”,		
3.	Екологосъобразно обезвреждане на отпадъци					
3.1.	Провеждане на преговори и създаване на сдружение за междуобщинско сътрудничество при управлението на отпадъците	създадено е регионално сдружение за управление на отпадъците	2011	Общински съвет Кмет на общината ДИРЕКЦИЯ „СИПОСУТ”	-	-
4.	Предотвратяване и намаляване на риска от стари замърсявания с отпадъци					
4.1.	Изготвяне и съгласуване на планове за почистване на замърсени терени с отпадъци в общината и тяхната рекултивация.		ежегодно	ДИРЕКЦИЯ „СИПОСУТ”, звено по проекти	10 000	такса “Битови отпадъци”, Общински бюджет
4.2.	Изготвяне на документация за кандидатстване пред ПУДООС за отпускане на средства необходими за обезвреждане на негодни за употреба пестициди и др. препарати за растителна защита или възлагане дейността на дружество, съгласно договор с ПУДООС към МОСВ	2014	2020	ДИРЕКЦИЯ „СИПОСУТ”, звено по проекти	-	ПУДООС
4.3.	Възлагане на дейностите по изпълнение на планове за назначаване на еко- патрули от лица по националните програми.	2014	ежегодно	Кмет на общината ДИРЕКЦИЯ „СИПОСУТ”	-	-
5.	Осигуряване на достатъчни и надеждни данни за отпадъците					
5.1.	Въвеждане/изменение на формите на отчет на дружествата, с които общината има сключени договори за третиране и транспортиране на отпадъци		2014 за съществуващите договори	ДИРЕКЦИЯ „СИПОСУТ”	-	-
6.	Въвеждане на разделно събиране на отпадъците, увеличаване на количествата рециклирани и					

№	Мярка/действие	Начален срок	Краен срок	Отговорна институция	Очаквани разходи	Предлагани източници за финансиране
	оползотворени отпадъци -разделно събиране и последващо третиране на хартия, пластмаса, стъкло и метали; батерии и акумулатори от бита; отработени масла; гуми, растителни и строителни отпадъци		след сключване на договори със съответните организации	ДИРЕКЦИЯ „СИПОСУТ” Звено „Екология”		
6.1	Провеждане на преговори за сключване на договор с лицензирани организации по оползотворяване на отпадъци от опаковки	след сключване на договори със съответните организации	ежегодно	ДИРЕКЦИЯ „СИПОСУТ” Звено „Екология”	-	-
6.2	Изготвяне на списък с обекти, в които се извършва смяна на автомобилни акумулатори и обектите, в които се изкупуват. Контрол над обектите	след сключване на договори със съответните организации	ежегодно	ДИРЕКЦИЯ „СИПОСУТ” Звено „Екология”	-	-
6.3	Събиране на пневматични гуми от организация по оползотворяване на опасни отпадъци от домакинства. Определяне на места за събиране и предаване за оползотворяване	след сключване на договори със съответните организации	ежегодно	ДИРЕКЦИЯ „СИПОСУТ” Звено „Екология”,	-	-
6.4	Събиране на ИУЕЕО от организация по оползотворяване на опасни отпадъци от домакинства. Определяне на места за събиране на ИУЕЕО	след сключване на договори със съответните организации	ежегодно	Регионално сдружение	-	-
6.5	Изготвяне на списък с обекти, в които се извършва смяна на отработени масла и обектите, в които се изкупуват. Контрол над обектите и информиране на обществеността	след сключване на договори със съответните организации	ежегодно	Кмет на община ДИРЕКЦИЯ „СИПОСУТ”		ПУДООС Външни източници - организации
6.6	Планиране от общинския бюджет на разходи за събиране, извозване и компостиране на биоразградими отпадъци от домакинства, паркове и градини.		ежегодно	ДИРЕКЦИЯ „СИПОСУТ” Екология		Общински бюджет, такса БО

№	Мярка/действие	Начален срок	Краен срок	Отговорна институция	Очаквани разходи	Предлагани източници за финансиране
				Общински съвет		
6.2	Планиране в общинския бюджет на разходи за депониране на строителни отпадъци - в случай, че е необходимо	след сключване на договори със съответните организации	ежегодно	ДИРЕКЦИЯ „СИПОСУТ” Екология		Общински бюджет, такса БО

7 ФИНАНСОВ ПЛАН

В този раздел се разглеждат:

- разходите по общата система за сметосъбиране и извозване до регионалното депо;
- разходите за депониране;
- разходи за компостиране;
- разходи за събиране на опасни отпадъци от бита;
- разходи за почистване на стари замърсявания.

Изграждане на функционална, работеща схема за събиране на специфични отпадъци – от опаковки или с опасни свойства извън системите на „организациите по оползотворяване”, практически може да се реализира само като част от между-общинска структура, изградена за съвместна експлоатация на съответното депо.

Основни допускания:

- Запазване на тенденцията за намаляване на населението
- Реалните стойности за сметосъбиране и депониране на регионалното депо.
- Разходите за депониране се определят от Регионално депо за БО Монтана
- Организациите по оползотворяване на отпадъци от опаковки не желаят да въведат разделното събиране на отпадъци от опаковки в малките общини.
- Инвестиционните разходи в системата за третиране на биоразградими отпадъци и опасни отпадъци се разглеждат като безвъзмездно финансиране от ПУДООС.
- Разделното събиране на опасни отпадъци стартира през 2011 г., когато се предположи, че ще започне функционирането Национален център за опасни отпадъци;
- Разходи за почистване на старите замърсявания са определени, в зависимост от площта на замърсяване към момента, като е използван моделът за ориентировъчно определяне на цената. Мярката се очаква да бъде финансирана от общинския бюджет.
- Разходите за почистване на обществените места, за информационни кампании и информационна база данни за отпадъците следва да се отнесат към такса «битови отпадъци».

7 ИНДИКАТОРИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ НА ПРОГРАМАТА

№	ЦЕЛ	ОСНОВНИ ИНДИКАТОРИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛТА
1	<i>Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъците</i>	
	Оптимално използване на икономически инструменти за стимулиране на предотвратяването на отпадъци	- сравнение на количеството образувани битови отпадъци спрямо предходни години
	Намаляване количеството на опасните отпадъци в потока на битовите отпадъци	- процент на обхванато население от системи за събиране на опасни битови отпадъци
2	Разделно събиране и увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци	
	Въвеждане на системи за разделно събиране, с цел оползотворяване и рециклиране на отпадъци	- население, обхванато от отделните системи за разделно събиране
	Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци	- количество рециклирани /оползотворени отпадъци и съотношението им спрямо общото количество образувани отпадъци
3	Подобряване на организацията по събиране и транспортиране на отпадъците	
	Разработване и прилагане на модерна, многофункционална система за събиране и транспортиране на битови отпадъци	- процент на обхванатото население от организирани системи за сметосъбиране на общинско ниво
4	Екологосъобразно обезвреждане на отпадъци	
	Въвеждане на система за обезвреждане на отпадъци на регионален принцип	- количество на отпадъците, което се обезврежда на регионалното депо спрямо общото количество на отпадъците
5	Предотвратяване и намаляване на риска от стари замърсявания с отпадъци	
	Ликвидиране на стари замърсявания	- брой на закритите нерегламентирани сметища и стари замърсявания с битови отпадъци, площта им и съотношението ѝ спрямо площта на идентифицираните нерегламентирани сметища и стари замърсявания с битови отпадъци

№	ЦЕЛ	ОСНОВНИ ИНДИКАТОРИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛТА
6	Правно регулиране на управлението на отпадъците и ускоряване прилагането на законодателството и политиката в областта	
	Ефективно прилагане на законодателството по управление на отпадъци	<ul style="list-style-type: none"> - брой на извършените проверки на лица, извършващи дейности с отпадъци или при чиято дейност се образуват отпадъци - брой на наложените санкции и сума на глобите
7	Осигуряване на достатъчни и надеждни данни за отпадъците	
	Разработване и прилагане на централизирана информационна система за отпадъците	<ul style="list-style-type: none"> - брой на проверките за установяване на достоверността на отчитаните данни - брой на наложените санкции за недостоверност на отчитаните данни
8	Укрепване на административния капацитет на институциите, отговорни за управлението на отпадъците в страната	
	Подобряване на капацитета на общинските администрации за установяване на интегрирани и ефективни системи за управление на отпадъците	<ul style="list-style-type: none"> - броят на извършените проверки и други дейности, свързани с управление на отпадъците спрямо броят на експертите ангажирани с тези дейности в съответната община
9	Участие на обществеността	
	Повишаване на общественото съзнание	<ul style="list-style-type: none"> - проведени информационните кампании - издадени информационни материали